

ZPRÁVA

O ČINNOSTI

NÁRODNÍHO BEZPEČNOSTNÍHO ÚŘADU

ZA ROK

2009

Praha 2010

1. Úvod

Činnost Národního bezpečnostního úřadu (dále jen „Úřad“) byla v roce 2009, v souladu s jeho působností a úkoly stanovenými zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), zaměřena zejména na tyto hlavní oblasti:

- rozhodování o žádostech fyzických osob, žádostech podnikatelů a žádostech o doklad a provádění bezpečnostního řízení,
- certifikace technických prostředků, informačních systémů, kryptografických prostředků, kryptografických pracovišť a stínicích komor,
- spolupráce s bezpečnostními úřady členských zemí Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO) a Evropské unie (EU) a zemí kandidujících na vstup do těchto organizací (vzájemné konzultace, příprava návrhů na sjednávání mezinárodních smluv) a podíl odborných pracovníků Úřadu na práci a jednání orgánů NATO a EU,
- aplikace právní úpravy ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti při plnění výše uvedených úkolů, výkon státního dozoru a poskytování metodické pomoci směřující k upevňování právního vědomí dotčených subjektů a ke sjednocování aplikační praxe v dané oblasti.

2. Činnost Úřadu

2.1. Legislativní a právní činnost Úřadu

2.1.1. Vnější legislativní činnost

Zákon byl v roce 2009 celkem třikrát novelizován, a to zákonem č. 41/2009 Sb., zákonem č. 227/2009 Sb. a zákonem č. 281/2009 Sb.

- Zákon č. 41/2009 Sb. s účinností od 1. ledna 2010 v zákoně změnil terminologii návaznou na trestní zákoník v souvislosti s přijetím nového kodexu trestního práva.
- Zákon č. 227/2009 Sb. s účinností od 1. července 2010 stanovil referenční údaje, které jsou Úřadu poskytovány pro výkon působnosti ze základního registru obyvatel.

- Zákonem č. 281/2009 Sb. bylo s účinností od 1. ledna 2011, v souvislosti s přijetím daňového řádu, stanoveno, že dnem nabytí účinnosti daňového řádu přestává pokuty uložené za porušení povinnosti stanovené zákonem vymáhat celní úřad.

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, připravený Úřadem na základě usnesení vlády č. 1381 ze dne 12. prosince 2007, kterým vláda schválila „Legislativní a technicko-organizační opatření ke zjednodušení a zefektivnění systému ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti v České republice“ v roce 2008, vláda předložila Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR dne 11. prosince 2008. Návrh zákona byl poslancům rozeslán dne 12. ledna 2009 jako tisk 683. První čtení k návrhu zákona proběhlo na 62. schůzi dne 2. října 2009 a návrh zákona byl přikázán k projednání výboru pro obranu. Výbor pro obranu návrh zákona projednal na své schůzi č. 38 dne 15. října 2009 a přijal usnesení výboru č. 122, kterým doporučil Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, aby návrh zákona přijala s pozměňovacími návrhy uvedenými v předmětném usnesení (sněmovní tisk 683/1).

Souběžně s legislativním procesem přípravy novelizace zákona připravuje Úřad novelizace jeho prováděcích předpisů.

Úřad se dále aktivně podílel na tvorbě návrhů zákonů majících vazby na ochranu utajovaných informací a výkon tzv. citlivých činností, které byly připravovány jednotlivými ministerstvy nebo jinými ústředními orgány státní správy v souvislosti s přijetím nových zákonů nebo se změnami stávajících zákonů.

V rámci mezirezortního připomínkového řízení Úřad zpracoval řadu připomínek k návrhům právních předpisů předkládaných ministerstvy a jinými ústředními orgány státní správy.

2.1.2. Vnitřní legislativní činnost

V průběhu roku 2009 bylo vydáno celkem 33 interních aktů řízení. Zásadním způsobem byl změněn postup při tvorbě interních aktů ředitele Úřadu podle nové směrnice o interních aktech řízení ředitele Národního bezpečnostního úřadu. Legislativní změny v právním řádu ČR vyvolaly potřebu změny některých interních aktů řízení. Specifikem pak byla úprava doručování dokumentů v souvislosti se zavedením datových schránek. Interními akty řízení upravujícími oblasti dosud interními akty řízení neupravené nebo oblasti, jejichž úprava byla zcela nově uchopena, vydanými v roce 2009, byly protikorupční program, statut interního auditu a úprava podrobností při plnění povinností podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů. Další interní akty řízení byly vydány v souvislosti se snahou o zefektivnění řízení v rámci Úřadu.

2.1.3. Právní činnost

V roce 2009 bylo řešeno 226 porušení zákona, z toho 198 v oblasti utajovaných informací a 28 v oblasti bezpečnostní způsobilosti. Ve 24 případech byla

věc řešena jiným orgánem, v 90 případech byla věc odložena. Ve 112 případech bylo zahájeno správní řízení s fyzickými a právníckými osobami pro porušení povinností v oblasti ochrany utajovaných informací, z toho ve 102 případech s fyzickými osobami a v 10 případech s právníckými osobami. V 11 případech bylo správní řízení zastaveno, ve 2 případech bylo uloženo napomenutí a v 85 případech byla uložena pokuta. Celková výše uložených pokut dosáhla částky 503.500 Kč, z toho fyzickým osobám ve výši 216.500 Kč a právníckým osobám ve výši 287.000 Kč.

Správní řízení

	Fyzická osoba	Právnícká osoba	Celkem
Zahájená správní řízení	102	10	112
Počet uložených sankcí	77	10	87
Zastavená správní řízení	11	0	11
Dosud neukončená správní řízení	14	0	14

Četnost porušení ochrany utajovaných informací

Oblast	Fyzická osoba	Právnícká osoba	Celkem
Administrativní bezpečnost	9	3	12
Bezpečnost informačních systémů	8	3	11
Fyzická bezpečnost	0	0	0
Průmyslová bezpečnost	-	4	4
Personální bezpečnost	199	-	199
Přístup neoprávněné osoby k UI	11	-	11

V rámci právní činnosti bylo v roce 2009 dále uzavřeno téměř 80 smluv nebo dodatků k již existujícím smlouvám s externími subjekty, jejichž předmětem je především zajištění činností a dodávek nezbytných pro plnění stanovených úkolů Úřadu.

Součástí právní činnosti tvoří rovněž vyřizování nároků na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů. V současnosti je uplatňován nárok na náhradu této škody v 7 případech.

Průběžně je rovněž vedena evidence plnění legislativních závazků vyplývajících z členství v EU v působnosti Úřadu, a to prostřednictvím Informačního systému aproximace práva (ISAP).

Na základě dotazů fyzických osob a státních i soukromých subjektů nebo pro potřeby organizačních celků Úřadu byla dále vypracována řada právních stanovisek k aplikaci právních předpisů spadajících do působnosti Úřadu.

2.2. Mezinárodní spolupráce Úřadu

2.2.1. Mezinárodní smlouvy

Úřad má jako ústřední správní úřad pro oblast ochrany utajovaných informací ve své kompetenci přípravu návrhů na sjednávání smluv o ochraně utajovaných informací. Při stanovování priorit v této oblasti Úřad vychází z praktické potřeby ČR na výměnu utajovaných informací s konkrétními státy a z potřeby zajistit těmto informacím odpovídající ochranu. Sjednávání smluv o ochraně utajovaných informací je zcela v souladu se zahraničně politickými zájmy ČR stejně jako se závazky, které pro ČR vyplývají z členství v EU a NATO.

Smlouvy o ochraně utajovaných informací upravují režim poskytování utajovaných informací mezi ČR a druhou smluvní stranou, ochranu předaných utajovaných informací a spolupráci správních orgánů odpovědných za jejich ochranu. Vzhledem k tomu, že tyto smlouvy upravují věci, jejichž úprava je vyhrazena zákonu, a dále práva a povinnosti osob, jedná se o smlouvy, k jejichž ratifikaci je, v souladu s čl. 49 Ústavy ČR, potřebný souhlas obou komor Parlamentu ČR. Ve smyslu Směrnice vlády pro sjednávání, vnitrostátní projednávání, provádění a ukončování platnosti mezinárodních smluv, schválené usnesením vlády č. 131 ze dne 11. února 2004, se jedná o mezinárodní smlouvy prezidentské kategorie.

Smlouvy o ochraně utajovaných informací jsou sjednávány v souladu s Ústavou ČR a ostatními právními předpisy a v souladu s mezinárodně-právními závazky ČR (včetně práva EU a bezpečnostních standardů NATO). Z právních předpisů EU se jedná zejména o rozhodnutí Rady EU 2001/264/ES ze dne 19. března 2001, kterým byly přijaty bezpečnostní předpisy Rady, ve znění pozdějších rozhodnutí, a dále o rozhodnutí Komise Evropských společenství 2001/844/ES ze dne 29. listopadu 2001, kterým se mění její vnitřní jednací řád, ve znění pozdějších rozhodnutí. Smlouvy dále reflektují obecně uznávané principy mezinárodního práva. Jejich provádění nemá dopad na státní rozpočet.

2.2.1.1. Hodnocení sjednávání smluv o ochraně utajovaných informací za rok 2009

V roce 2009 vstoupily v platnost následující smlouvy:

- **Smlouva mezi Českou republikou a Finskou republikou o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Praze dne 26. května 2008 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a velvyslancem Finské republiky v Praze J.E. Hannu Kyröläinenem. Po vyslovení souhlasu s ratifikací Parlamentem ČR a ratifikací prezidentem ČR vstoupila smlouva v platnost dne 1. října 2009.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Gruzíí o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Praze dne 22. ledna 2009 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a náměstkem ministra obrany Gruzie panem Giorgi Muchaidze. Po vyslovení souhlasu s ratifikací Parlamentem ČR a ratifikací prezidentem ČR vstoupila smlouva v platnost dne 16. října 2009.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Republikou Makedonie o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Praze dne 27. srpna 2008 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a ředitelkou Ředitelství pro ochranu utajovaných informací paní Lidijou Kostovskou. Po vyslovení souhlasu s ratifikací Parlamentem ČR a ratifikací prezidentem ČR vstoupila smlouva v platnost dne 1. října 2009.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Norským královstvím o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Praze dne 27. června 2008 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a velvyslancem Norského království v Praze J.E. Peterem Ræderem. Po vyslovení souhlasu s ratifikací Parlamentem ČR a ratifikací prezidentem ČR vstoupila smlouva v platnost dne 1. října 2009.

- **Smlouva mezi vládou České republiky a Rakouskou spolkovou vládou o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Praze dne 24. září 2008 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a velvyslankyní Rakouska v Praze J.E. Margot Klestil-Löffler. Po vyslovení souhlasu s ratifikací Parlamentem ČR a ratifikací prezidentem ČR vstoupila smlouva v platnost dne 1. října 2009.

- **Dohoda o změně Dohody mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o vzájemné ochraně utajovaných skutečností, podepsané v Bratislavě dne 3. února 2005**

Smlouva byla podepsána v Brunovcích dne 25. června 2008 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a ředitelem Národního bezpečnostního úřadu Ing. Františkem Blanárikem. Po vyslovení souhlasu s ratifikací Parlamentem ČR a ratifikací prezidentem ČR vstoupila smlouva v platnost dne 1. října 2009.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Republikou Slovinsko o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Lublani dne 21. října 2008 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a ředitelem Uradu Vlade Republike Slovenije za varovanje tajnih podatkov Milanem Tarmanem, MSc. Po vyslovení

souhlasu s ratifikací Parlamentem ČR a ratifikaci prezidentem ČR vstoupila smlouva v platnost dne 1. listopadu 2009.

- **Bezpečnostní smlouva mezi Českou republikou a Švédským královstvím o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Praze dne 30. května 2008 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a velvyslankyní Švédského království v Praze J.E. Catherine von Heidenstam. Po vyslovení souhlasu s ratifikací Parlamentem ČR a ratifikaci prezidentem ČR vstoupila smlouva v platnost dne 11. srpna 2009.

- **Smlouva mezi státy, které jsou stranami Úmluvy o založení Evropské kosmické agentury a Evropskou kosmickou agenturou o ochraně a výměně utajovaných informací**

Po vyslovení souhlasu s přistoupením k této smlouvě Parlamentem ČR a podpisem listin o přistoupení prezidentem ČR vstoupila smlouva v platnost dne 9. května 2009.

V roce 2009 byly podepsány následující mezinárodní smlouvy:

- **Smlouva mezi vládou České republiky a Radou ministrů Albánské republiky o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Praze dne 19. listopadu 2009 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a ředitelem Ředitelství pro ochranu utajovaných informací Shyqyrim Dekavellima. Následně byla zaslána Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Španělským královstvím o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Madridu dne 8. října 2009 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a Félixem Sanz Roldánem, tajemníkem státního ředitele Národního zpravodajského centra (Centro Nacional de Inteligencia). Následně byla zaslána Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací.

- **Bezpečnostní smlouva mezi vládou České republiky a vládou Řecké republiky o vzájemné ochraně výměněných utajovaných informací**

Smlouva byla podepsána v Praze dne 14. května 2009 ředitelem Úřadu Ing. Dušanem Navrátilem a ředitelem Joint Intelligence Division panem Konstantinem Petroulasem. Následně byla zaslána Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací.

V roce 2009 dále pokračovala expertní jednání o následujících mezinárodních smlouvách:

- **Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Ázerbájdžánské republiky o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

V roce 2009 proběhlo první kolo expertního jednání.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Belgickým královstvím o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

V roce 2009 pokračovalo expertní jednání o smlouvě.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Bosnou a Hercegovinou o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Expertní jednání o smlouvě bylo ukončeno, v roce 2010 se očekává podpis smlouvy.

- **Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Černé Hory o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Expertní jednání o smlouvě bylo ukončeno, v roce 2010 se očekává podpis smlouvy.

- **Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Chorvatské republiky o vzájemné ochraně utajovaných informací**

Expertní jednání o smlouvě bylo ukončeno, v roce 2010 se očekává podpis smlouvy.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Kyprskou republikou o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

V roce 2009 se obě strany vzájemně notifikovaly o úmyslu sjednat smlouvu.

- **Bezpečnostní smlouva mezi vládou České republiky a vládou Lucemburského velkovévodství o vzájemné výměně a ochraně utajovaných informací**

Expertní jednání o smlouvě bylo ukončeno, v roce 2010 se očekává podpis smlouvy.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Nizozemským královstvím o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Expertní jednání o smlouvě bylo ukončeno, podpis smlouvy bude následovat v závislosti na ukončení vnitrostátní schvalovací procedury v Nizozemsku.

- **Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Rumunska o vzájemné ochraně vyměněných utajovaných informací**

Expertní jednání o smlouvě bylo ukončeno, podpis smlouvy bude následovat v závislosti na ukončení vnitrostátní schvalovací procedury v Rumunsku.

- **Bezpečnostní prováděcí dohoda pro projekty v oblasti průmyslu mezi vládou České republiky a vládou Spojených států amerických**

V roce 2009 pokračovalo expertní jednání o smlouvě.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Švýcarskou konfederací o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

V roce 2009 pokračovalo expertní jednání o smlouvě.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Tureckou republikou o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

V roce 2009 si obě strany vyměnily návrhy textu smluv. V současnosti se čeká na vyjádření turecké strany.

- **Dohoda mezi členskými státy Evropské unie zasedajícími v Radě o ochraně utajovaných informací vyměňovaných v zájmu Evropské unie**

Expertní jednání o smlouvě bylo ukončeno, v roce 2010 se očekává podpis smlouvy.

Vzhledem k tomu, že v Maďarsku dosud nebyla schválena novelizace právní úpravy ochrany utajovaných informací, nebylo obnoveno expertní jednání o Smlouvě o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací s Maďarskou republikou.

2.2.1.2. Výhled na rok 2010

V roce 2010 Úřad předpokládá dokončení expertních jednání se Švýcarskem, Ázerbájdžánem, Belgií, Kyprem, Tureckem a USA a dále zahájení jednání s Austrálií a Brazílií.

2.2.2. Aktivity vyplývající z členství ČR v NATO a EU

Zaměstnanci Úřadu se dále podíleli na činnosti několika významných výborů a pracovních skupin NATO a obdobných orgánů v rámci orgánů EU:

Orgány NATO

NATO
Bezpečnostní výbor NATO (NATO Security Committee-AC/35 – od roku 1998)
Pracovní skupina 1 pro bezpečnost informačních systémů (Working Group 1 on Information Assurance (WG1 IA)-AC/35(WG/1) – od roku 1998)
Podvýbor Information Assurance (IA Sub-Committee 4-AC/322(SC/4))
Pracovní skupina podvýboru SC/4 pro propojování komunikačních a informačních systémů (Cross Domain Issue – AHWG/1)

Pracovní skupina podvýboru SC/4 pro kryptografické služby (Cryptographic Services – AHWG/4)
NATO
Archivní výbor NATO (NATO Archives Committee)
Pracovní skupina AC35 pro přípravu instrukcí k uplatňování bezpečnostní politiky (AHWG-SPG, Ad Hoc Working Group – Security Policy Guidance)
Pracovní skupina IICWG pro vývoj a standardizaci univerzálního komunikačního protokolu pro IT, telefonii, rádiové spojení (SCIP)

Orgány EU

EU
Council Security Committee – Bezpečnostní výbor Rady EU
Council Security Committee (INFOSEC Office) – Bezpečnostní výbor Rady EU, INFOSEC
sTESTA Security Accreditation Panel – Akreditační orgán systému sTESTA
GALILEO Security Board / System Safety and Security Committee (GSB/3SC) – Bezpečnostní otázky systému GALILEO
BdL Network Security Accreditation Panel – Akreditační orgán sítě Bureau de Liaison
SESAME Accreditation Board – Akreditační výbor systému ESDP-Net a SESAME
Combined – Security Accreditation Panel (C-SAP) – Kombinovaný bezpečnostní akreditační panel pro součinnostní inf. systémy Rady EU (EDSP-Net, CORTESY, SESAME, FADO, EXTRANET-R)
Pracovní skupiny Implementation Tempest Task Force (ITTF) a Technical Tempest Task Force (TTTF) – Pracovní skupiny pro oblasti problematiky TEMPEST

Orgány NATO:

- **Bezpečnostní výbor NATO** (NATO Security Committee) byl zřízen Severoatlantickou Radou (NAC) jako její poradní orgán. Je složen ze zástupců členských zemí a odpovídá Severoatlantické Radě za prověřování otázek týkajících se bezpečnostní politiky NATO a za přípravu příslušných doporučení. Z titulu funkce se jeho jednání účastní ředitelé příslušných bezpečnostních úřadů členských států. Schází se dvakrát ročně.
- **Pracovní skupina 1 pro bezpečnost informačních systémů** (WG/1 on Information Assurance) působí v rámci NATO Office of Security a poskytuje podporu NATO Security Committee (NSC) v oblasti Information Assurance a koordinaci schvalovacích procesů pro dokumenty z oblasti Information Assurance vytvářené NSC a NC3B. Skupina je odpovědná za vyhodnocování hrozeb a zranitelností informačních systémů, revidování a vytváření bezpečnostních politik a vytváření směrnic, nařízení a příruček v oblastech managementu Information Assurance, ohodnocování a řízení bezpečnosti rizik, bezpečnostního schvalování a akreditací, bezpečnostních inspekcí a dalších aspektů oblasti Information Assurance.

- **Podvýbor Information Assurance** působí v rámci NATO Consultation, Command and Control Board (NC3B). Je zřízen NC3B ke stanovování ochrany informací NATO při jejich ukládání, zpracování nebo přenosu v komunikačních, informačních a jiných elektronických systémech. Podvýbor také spolupracuje s Vojenským výborem NATO a NSC v záležitostech provozních nebo bezpečnostních politik informačních a komunikačních systémů používaných v NATO.
- **Pracovní skupina Cross Domain Issue – AHWG/1** se zabývá tvorbou směrnic pro propojování komunikačních a informačních systémů (KIS) nakládajících s utajovanými informacemi – stanovením minimálních bezpečnostních požadavků propojování KIS v rámci NATO, NATO a členských zemí NATO a současně NATO a ostatních partnerů (např. Partnership for Peace (PfP), Combined Joint Task Forces (CJTF), EU, veřejné sítě).
- **Pracovní skupina Cryptographic Services AHWG/4** je součástí podvýboru NATO SC/4. Jedná se o pracovní skupinu připravující dokumenty z oblasti implementace kryptografických prostředků a kryptografické ochrany utajovaných informací zpracovávaných v komunikačních a informačních systémech NATO, připravuje standardy pro zadávání, hodnocení a schvalování kryptografických prostředků pro NATO a členské státy NATO. V této pracovní skupině vznikají návrhy direktiv a prováděcích dokumentů pro projektování a aplikaci kryptografických prostředků, klíčových materiálů a nekryptografických funkcí PKI. Úřad se podílí na jejich tvorbě a využívá výsledky při certifikaci kryptografických prostředků a kryptografických pracovišť, tvorbě prováděcích předpisů pro jejich provozování a při jejich kontrolách.
- **Archivní výbor NATO** spoluvytváří koncepci odtajňování historicky důležitých dokumentů NATO a jejich zpřístupňování veřejnosti. Výbor dále rozvíjí a zdokonaluje archivní politiku, řídí archivy vytvořené vojenskými a civilními složkami NATO a spolupodílí se na tvorbě příslušných interních předpisů NATO.
- **Pracovní skupina AC35 pro přípravu instrukcí k uplatňování bezpečnostní politiky** (AHWG-SPG, Ad Hoc Working Group – Security Policy Guidance) je odpovědná za přípravu, revidování a vytváření bezpečnostních politik NATO. Skupina doporučuje směrnice, nařízení a příručky prováděcích předpisů NATO v jednotlivých oblastech bezpečnosti.
- **Pracovní skupina IICWG** (International Interoperability Control Working Group) zastřešuje aktivity, které směřují ke standardizaci komunikačního protokolu pro přenos utajovaných informací SCIP (Secure Communication Interoperability Protocol) v heterogenním prostředí pro potřeby NATO, ale i národní. V rámci IICWG působí řada dílčích pracovních skupin podle odborného zaměření. Ve skupině KMWG (Key Management Working Group), na jejíž práci se také podílí Úřad, je řešena problematika vlastního protokolu, správy a distribuce kryptografických klíčů. Současně je monitorován stav

řešení v dalších skupinách s ohledem na získávání informací pro rozhodování o vlastnostech a podmínkách potenciální aplikace protokolu nebo používání zařízení s implementovaným protokolem.

Orgány EU:

- ❑ **Bezpečnostní výbor Rady EU (Council Security Committee EU)** je orgánem, jehož hlavní úlohou je rozhodování o otázkách spadajících do oblasti společné bezpečnostní politiky a navrhování stanovisek Evropské radě, a to z vlastní iniciativy či na její žádost. Bezpečnostní výbor Rady EU má i další funkce – koordinuje a sleduje diskuse různých pracovních skupin o společné bezpečnostní politice a informuje se o výsledcích jejich činnosti.
- ❑ **Council Security Committee (INFOSEC)** je orgánem Rady EU odpovědným za schvalování a prosazování bezpečnostních politik, směrnic a nařízení v oblasti informačních a komunikačních systémů nakládajících s utajovanými informacemi EU. Organizuje i inspekční činnost v členských státech.
- ❑ **sTESTA Security Accreditation Panel** je orgánem Evropské komise odpovědným za schvalování bezpečnostních politik, směrnic a nařízení pro informační systém sTESTA, který je určen k přenosu utajovaných informací Evropské komise.
- ❑ **GALILEO Security Board a System Safety Security Committee** jsou výbory pro bezpečnostní otázky projektu GALILEO – satelitního navigačního systému EU. Výbory řeší bezpečnostní problematiku výstavby a provozu systému GALILEO, jeho vazby na další satelitní navigační systémy (např. GPS), uvolňování citlivých a utajovaných informací, technologií a know-how členským i nečlenským zemím EU, otázku akreditace pracovišť pro provoz systému, kryptografickou ochranu pro službu Public Regulated Services (PRS), která je určena pro bezpečnostní složky členských států.
- ❑ **BdL Net Security Accreditation Panel** je akreditačním orgánem sítě Bureau de Liaison, ustanoveným nově v roce 2006 pro bezpečnostní akreditaci této součinnostní sítě protiteroristických policejních útvarů zemí EU.
- ❑ **SESAME Accreditation Board** je orgánem Rady pro schvalování bezpečnostních politik, směrnic a nařízení pro informační systém ESDP-Net a plánovaný systém SESAME.
- ❑ **Combined – Security Accreditation Panel (C-SAP)** je orgánem Rady EU pro bezpečnostní akreditaci součinnostních informačních systémů EU s přípojnými body v členských zemích EU, provozovaných Generálním sekretariátem Rady (GSC). C-SAP v současné době zastřešuje jednání SESAME SAP (systémy ESDP-Net a SESAME) a koordinační jednání lokálních (národních) bezpečnostních akreditačních orgánů pro systémy FADO a Extranet-R a odpovídá rovněž za akreditaci systému CORTESY.
- ❑ **Pracovní skupiny Implementation Tempest Task Force (ITTF) a Technical Tempest Task Force (TTTF)** – pracovní skupiny EU, které mají za úkol

přípravit nové technické standardy v oblasti kompromitujícího elektromagnetického vyzařování. Zastoupení členské země EU v těchto skupinách je podmíněno dostatečnou úrovní odborných znalostí a schopností.

Dalším mezinárodním fórem, jehož činnosti se Úřad aktivně účastní, je Mezinárodní pracovní skupina pro průmyslovou bezpečnost – MISWG (Multinational Industrial Security Working Group). Cílem této pracovní skupiny, která aktivně spolupracuje s NATO a EU, je přiblížení národních standardů v otázkách průmyslové bezpečnosti. Skupina sestává z členských států NATO, je doplněna o další státy EU a o státy, které jsou v pozici kandidátů na vstup do NATO.

2.2.3. Spolupráce s bezpečnostními úřady partnerských států

Úřad od svého založení průběžně spolupracuje s národními bezpečnostními úřady členských zemí NATO a EU v oblasti ochrany utajovaných informací (výměny zkušeností, provádění úkonů v bezpečnostním řízení, uznávání bezpečnostních oprávnění, povolování návštěv, které předpokládají přístup k utajovaným informacím atd.) a poskytuje konzultační a asistenční činnost státům, které aspirují na členství v obou uvedených organizacích.

V květnu 2009 se ředitel Úřadu zúčastnil summitu ředitelů národních bezpečnostních úřadů členských států Visegrádské 4 a Bezpečnostního úřadu NATO (NATO Office of Security), který se konal ve slovenských Brunovcích. Na přelomu června a července ředitel Úřadu participoval na regionální bezpečnostní konferenci v Ohridu, kde se projednávaly zkušenosti nových členských států krátce po vstupu do NATO.

Asistenční a konzultační činnost ve vztahu k nečlenským státům EU a NATO a k nově přistoupivším státům se zaměřuje zejména na oblast Balkánu. V lednu 2009 Úřad uspořádal ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR seminář pro pracovníky chorvatského Úřadu na ochranu informačních systémů (ZSIS) ve věci kompromitujícího elektromagnetického vyzařování TEMPEST, činnosti národního střediska pro distribuci klíčového materiálu (NDA) a hrozeb a útoků v kyberprostoru (CERT). Úřad dále pracovníkům ZSIS poskytl asistenci při nákupu vybavení pro měření TEMPEST.

Vzhledem k vnitropolitické situaci v Srbsku, která panovala po většinu roku 2009, se spolupráce s touto zemí nerozvíjela očekávaným způsobem. V listopadu 2009 však proběhlo bilaterální jednání Ministerstva obrany ČR, srbského ministerstva obrany a srbského národního bezpečnostního úřadu. Na okraj tohoto jednání zaměstnanci Úřadu poskytli srbským kolegům informace o činnosti ústředního registru a oblasti fyzické bezpečnosti a nabídli vyslání týmu expertů, který by asistoval při budování srbského ústředního registru.

Během expertního jednání o smlouvě o ochraně utajovaných informací s Bosnou a Hercegovinou byly bosenské straně předány informace o činnosti v oblasti personální a fyzické bezpečnosti. Obě strany se dohodly na uspořádání semináře o ochraně utajovaných informací, který je naplánován na rok 2010. Na žádost bosenské strany provedl v roce 2009 TEMPEST tým Úřadu měření TEMPEST ve vybraných lokalitách.

Ve vztahu k Černé Hoře lze konstatovat, že Černá Hora má eminentní zájem o spolupráci s Úřadem v oblasti ochrany utajovaných informací. Během expertních jednání byli černohorští kolegové informováni o certifikovaných technických prostředcích v oblasti fyzické bezpečnosti a dále bylo dohodnuto uspořádání semináře o ochraně utajovaných informací. Na žádost černohorské strany provedl v roce 2009 TEMPEST tým Úřadu měření TEMPEST ve vybraných lokalitách.

Úřad také spolupracuje s národním bezpečnostním úřadem Albánie. V květnu 2009 proběhl v Praze seminář týkající se oblasti INFOSEC. Na žádost albánské strany provedl v listopadu TEMPEST tým Úřadu měření TEMPEST ve vybraných lokalitách.

Vedle Balkánu se asistenční program Úřadu zaměřil i na oblast Kavkazu. V prosinci proběhl v Praze odborný seminář pro pracovníky gruzínského ministerstva obrany, jehož náplň pokryla všechny oblasti ochrany utajovaných informací.

2.2.4. Ostatní mezinárodní aktivity Úřadu

Zástupci Úřadu aktivně participovali na činnosti Security Working Group v rámci projektu GRIPEN CZ ve věci zabezpečení a schválení informačních systémů pro nakládání s utajovanými informacemi, které jsou nutné pro podporu provozu letounů JAS-39 Gripen. V této věci se rovněž zúčastnili několika jednání mezi zástupci Ministerstva obrany ČR, NSA Švédského království a dalších švédských bezpečnostních orgánů (Swedish Defence Materiel Administration (FMV), NCSA) k řešení některých specifických problémů.

TEMPEST tým Úřadu se aktivně zúčastnil semináře v oblasti zónových měření „FZM Course“ pořádaného v Bruselu pro členské země NATO, provedl úspěšná srovnávací měření s TEMPEST týmem NATO a aktivně se zúčastnil rovněž semináře NATO v Brunovcích ve Slovenské republice.

Zaměstnanci Úřadu se účastnili mezinárodních konferencí, seminářů, výstav a veletrhů zejména v oblasti INFOSEC a fyzické bezpečnosti, mezi nimi také symposia „NATO Information Assurance Symposium 2009“, které se konalo v areálu SHAPE u Monsu.

2.3. Personální bezpečnost

Oblast personální bezpečnosti zahrnuje provádění bezpečnostního řízení u fyzických osob, provádění úkonů za účelem prověření, zda fyzická osoba, která je držitelem osvědčení fyzické osoby, i nadále splňuje podmínky pro jeho vydání, vydávání osvědčení fyzické osoby, vydávání rozhodnutí o nevydání osvědčení fyzické osoby a rozhodnutí o zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby, vydávání osvědčení pro cizí moc potvrzujících cizí moci vydání osvědčení fyzické osoby a úkony s tím spojené, zakládání, vedení, doplňování, evidenci a vyřazování bezpečnostních svazků a vedení evidence fyzických osob, které jsou držiteli

osvědčení fyzické osoby. Zahrnuje rovněž součinnost s orgány státu, organizacemi a společnostmi, které disponují informacemi důležitými pro bezpečnostní řízení. Uvedené činnosti zajišťovalo v Úřadu pět samostatných organizačních celků začleněných do sekce bezpečnostního řízení (viz organizační strukturu v kapitole 3.4.).

V roce 2009 byla, stejně jako v předchozích letech, věnována pozornost nejen průběžnému zlepšování již zavedených, ale i vytváření nových postupů v rámci bezpečnostního řízení včetně metodického působení tak, aby mohl Úřad dlouhodobě realizovat požadavky na provádění bezpečnostních řízení v zákonných (v naprosté většině případů v kratších) lhůtách. K dodržování lhůt je nezbytné uvést, že veškeré základní zákonné lhůty byly standardně dodržovány a pouze v jednotlivých případech bylo nezbytné, aby ředitel Úřadu, na základě informace od orgánu státu, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, podle § 118 zákona tyto lhůty prodloužil.

Na základě zkušeností s uplatňováním postupů v bezpečnostním řízení, počínaje přijetím žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby až po závěrečné rozhodnutí ve věci, byla v roce 2009 dále upřesňována Metodika bezpečnostního řízení z roku 2008. Úřad pro zaměstnance podílející se na provádění bezpečnostního řízení zorganizoval tematická školení ke specifickým otázkám, kterých se bezpečnostní řízení týká, např. v oblasti daňových zákonů a provádění bezpečnostních pohovorů v bezpečnostním řízení.

Součinnost, kterou v rámci bezpečnostního řízení poskytují Úřadu zpravodajské služby, Policie ČR a další spolupracující orgány státu, byla i v roce 2009 na velmi dobré úrovni. V souladu s usnesením vlády č. 1381 ze dne 12. prosince 2007 byla vzájemná spolupráce upravena dalšími realizačními dohodami a dodatky k nim mezi Úřadem a orgány státu a zpravodajskými službami. V průběhu roku 2009 byly uzavřeny 4 dohody a 3 dodatky. Jednalo se o Dohodu o poskytování informací s Ministerstvem financí, Dohodu o poskytování informací s Ministerstvem obrany a jeho složkami – odborem bezpečnosti, inspekcí ministra obrany, Hlavním velitelstvím Vojenské policie a ředitelstvím personální podpory, dále o Dohodu o poskytování informací s Vězeňskou službou ČR, a o Dohodu o poskytování informací s odborem finančně analytickým Ministerstva financí. Uzavřeny byly 3 Dodatky k Realizační dohodě o poskytování informací potřebných pro plnění úkolů Úřadu a Úřadu pro zahraniční styky a informace.

Mimo rámec uvedeného usnesení vlády byly uzavřeny dohody s některými nestátními subjekty za účelem efektivního zjišťování informací především o majetkových poměrech prověřovaných osob. Jednalo se o Dohodu o postupu při poskytování údajů s Exekutorskou komorou ČR, Smlouvu o předávání informací se Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ČR a Dohodu o způsobu předávání informací v rámci bezpečnostního řízení se společností Telefónica O2 Czech Republic, a.s. Uzavřen byl rovněž Dodatek č. 2 k Realizační dohodě o postupu při poskytování údajů se společností LLCB, z.s.p.o. Se všemi uvedenými subjekty sjednal Úřad způsob vzájemné komunikace a poskytování údajů s cílem zkrátit zásadním způsobem dobu bezpečnostního řízení.

Do stávajícího rámce bezpečnostního řízení byla též implementována komunikace pomocí datových schránek s účastníkem řízení i se spolupracujícími subjekty z veřejné i privátní sféry. Toto řešení má přitom výhledově vyšší potenciál v rovině efektivnější komunikace a tedy dalšího urychlení bezpečnostního řízení.

Další oblastí činnosti byla spolupráce s úřady cizí moci, které mají v působnosti ochranu utajovaných informací. Byl rozšířen okruh partnerských úřadů, se kterými Úřad spolupracoval při provádění vlastních bezpečnostních řízení (vyžadování informací). Úřad u partnerských úřadů vyžádal informace k 200 osobám a na základě jejich žádostí prováděl šetření k 28 osobám, které byly v daném státě prověřovány pro přístup k utajovaným informacím.

Oproti roku 2008 došlo k mírnému poklesu podaných žádostí o vydání osvědčení fyzické osoby. Úřad přijal celkem 6.338 žádostí, což je o 994 méně než v předchozím roce. Počet vydaných osvědčení se snížil na 6.120, to je o 778 méně než v roce 2008. Ve 28 případech bylo rozhodnuto o nevydání osvědčení a ve 187 případech bylo bezpečnostní řízení zastaveno. V roce 2009 bylo rovněž přijato 764 žádostí o ověření splnění podmínek přístupu fyzické osoby k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené.

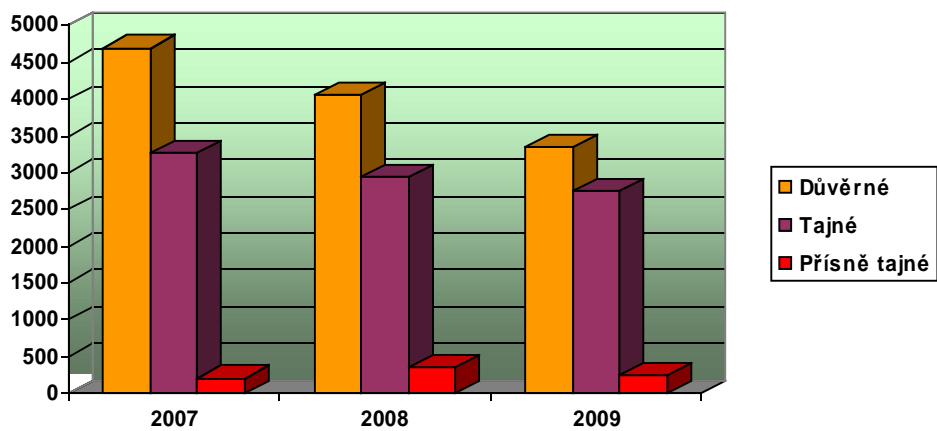
Skoro polovinu objemu činnosti Úřadu v oblasti personální bezpečnosti (cca 4.700 případů) v roce 2009 činilo provádění prověřování, zda fyzická osoba, která je držitelem osvědčení fyzické osoby, i nadále splňuje podmínky pro jeho vydání. Toto prověřování bylo standardně prováděno před vydáním osvědčení pro cizí moc a v případech, kdy Úřad obdržel od zpravodajských služeb, Ministerstva vnitra nebo Policie ČR informace, jejichž obsah nasvědčoval tomu, že držitel osvědčení fyzické osoby by mohl přestat splňovat podmínky pro jeho vydání, nebo tyto informace vyplynuly z nahlášených změn samotným držitelem osvědčení fyzické osoby nebo je Úřad získal přímo svou vlastní činností (např. z průběžného monitoringu tzv. otevřených zdrojů). V 277 případech toto prověřování vyústilo v zahájení řízení o zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby a z těch bylo 79 držitelům toto rozhodnutí Úřadem vydáno. (Tyto údaje nejsou promítnuty v kapitole 2.3.1. Statistické přehledy.)

2.3.1. Statistické přehledy

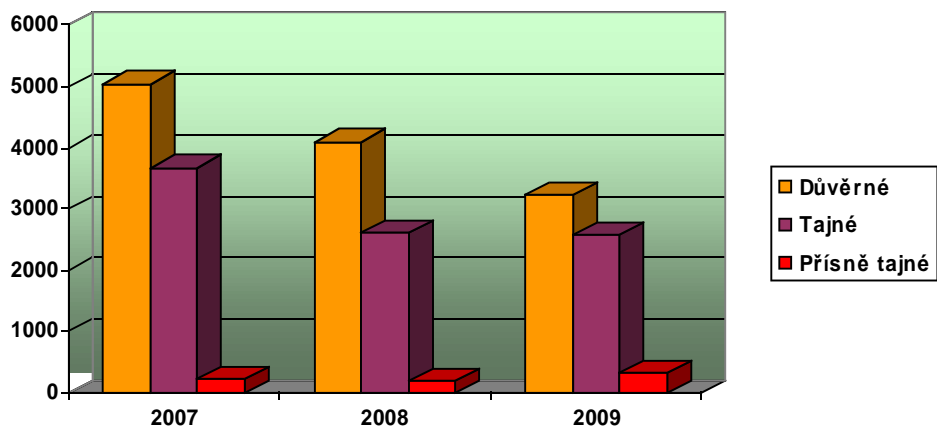
Přijaté žádosti a ukončená bezpečnostní řízení za rok 2009

	Důvěrné	Tajné	Přísně tajné	Celkem
Přijaté žádosti	3.344	2.748	246	6.338
Osvědčení vydáno	3.226	2.567	327	6.120
Osvědčení nevydáno	20	8	0	28
Řízení zastaveno	126	56	5	187

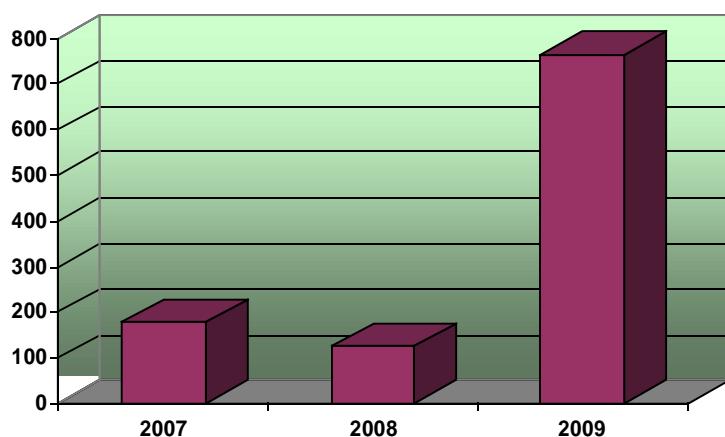
Přijaté žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby 2007 až 2009

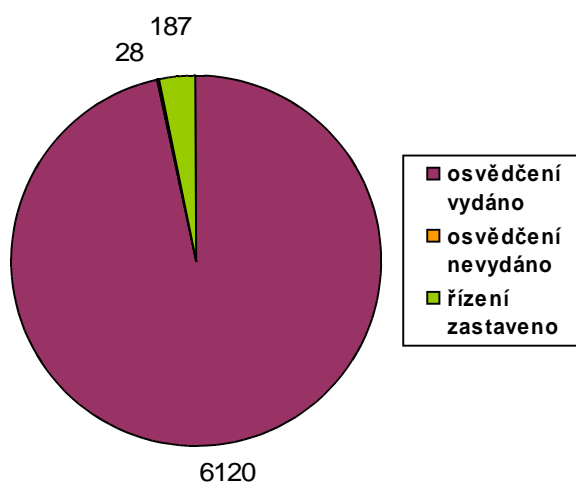
Vydaná osvědčení fyzické osoby 2007 až 2009

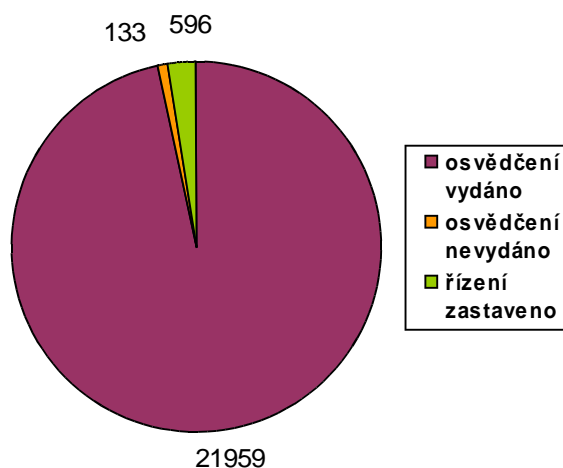
Přijaté žádosti o ověření splnění podmínek pro přístup fyzické osoby k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené 2007 až 2009, včetně ověření podmínek dle § 9 odst. 2 zákona

Bezpečnostní řízení 2009

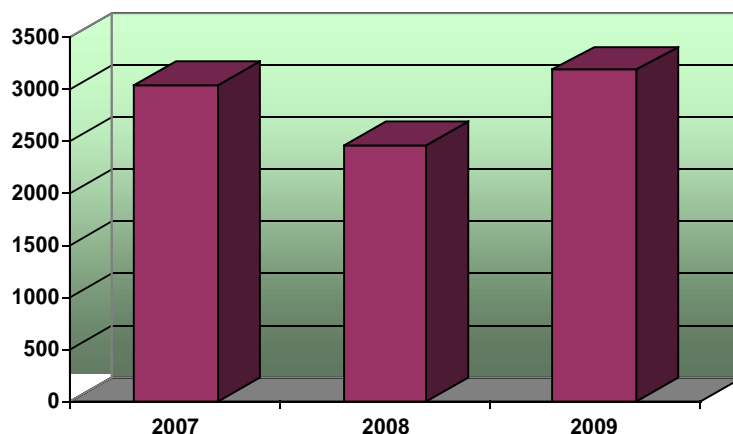
Bezpečnostní řízení 2007 až 2009

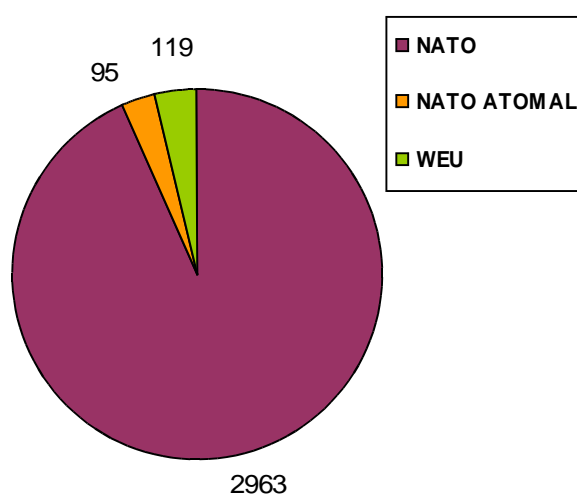
Vydaná osvědčení fyzické osoby pro cizí moc 2009

COSMIC TOP SECRET	318
COSMIC TOP SECRET ATOMAL	86
NATO SECRET	2.050
NATO SECRET ATOMAL	9
NATO CONFIDENTIAL	595
NATO CONFIDENTIAL ATOMAL	0
WEU FOCAL TOP SECRET	52
WEU SECRET	56
WEU CONFIDENTIAL	11
CELKEM	3.177

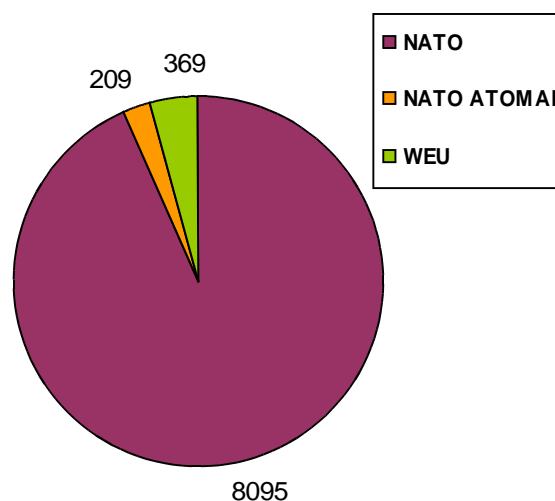
Vydaná osvědčení fyzické osoby pro cizí moc 2007 až 2009

Osvědčení pro cizí moc 2009

Osvědčení pro cizí moc 2007 až 2009

Pro umožnění přístupu k utajovaným informacím EU vydal Úřad v roce 2009 78 opisů (překladů) platných osvědčení fyzické osoby vydaných podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, z toho 13 pro stupeň utajení EU TOP SECRET, 44 pro stupeň utajení EU SECRET a 21 pro stupeň utajení EU CONFIDENTIAL.

Počet těchto vydávaných dokumentů postupem času klesá, neboť držitelům osvědčení fyzické osoby vydaného podle stávajícího zákona může být po řádném poučení umožněn přístup k utajované informaci EU i na základě tohoto osvědčení. Úřad v tomto případě žádné speciální osvědčení fyzické osoby pro cizí moc nebo překlad osvědčení fyzické osoby nevydává.

2.3.2. Analýza důvodů nevydání nebo zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby

Převládajícími důvody pro nevydání nebo zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby bylo, jako v předchozích letech, zejména nesplnění podmínky bezpečnostní spolehlivosti /§ 12 odst. 1 písm. d) zákona/, a to především z důvodů výskytu

bezpečnostních rizik, zejména podle § 14 odst. 3 písm. d) zákona – chování, které má vliv na důvěryhodnost nebo ovlivnitelnost osoby a může ovlivnit její schopnost utajovat informace, a podle § 14 odst. 2 písm. b) zákona – činnost, spočívající v potlačování základních práv a svobod, anebo podpora takové činnosti. Je však nezbytné konstatovat, že druhé uvedené bezpečnostní riziko s postupem času ustupuje do pozadí. Na významu naopak nabývá riziko spojené se zjevně nepřiměřenými majetkovými poměry fyzických osob /§ 14 odst. 3 písm. i) zákona/, které spočívá především v existenci nepřiměřených finančních závazků, které fyzická osoba svým jednáním vytvořila, a proto by mohly být zásadní příčinou ohrožení utajovaných informací především z důvodu opatření si „vedlejšího příjmu“ na jejich úhradu.

Ostatní rizika uvedená v § 14 odst. 2 a 3 zákona byla konstatována pouze u jednotlivých případů.

Dalším opakovaně se vyskytujícím důvodem nevydání či zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby bylo nesplnění podmínky bezúhonnosti /§ 6 odst. 2 písm. c) zákona/. V roce 2009 výrazně vzrostl počet případů, kdy fyzická osoba nesplňovala podmínku bezúhonnosti (nebo ji přestala splňovat v době platnosti osvědčení fyzické osoby) z důvodu pravomocného odsouzení za spáchání úmyslného trestného činu v souvislosti s jízdou motorovým vozidlem pod vlivem návykové látky.

Lze též konstatovat, že narůstá počet případů, kdy držitel veřejné listiny není schopen (či ochoten) dostát svým závazkům navzdory tomu, že to jeho majetkové poměry umožňují. Takové jednání je obvykle posuzováno jako bezpečnostní riziko ve smyslu § 14 odst. 3 písm. d) zákona (viz výše).

2.3.3. Personální projekt

V souladu s § 72 zákona předložila již počtvrté ministerstva a další ústřední správní úřady své personální projekty. Obecně lze konstatovat, že se tak, jako v minulém roce, při jejich zpracování pozitivně projevila snaha vyhovět účelu zákona a metodická činnost Úřadu zaměřená na tuto oblast.

Účelem zpracování personálních projektů je získat celkový přehled o situaci v oblasti personální bezpečnosti a zhodnocení stavu z hlediska počtu fyzických osob, které žádají o vydání osvědčení fyzické osoby, ve vztahu ke skutečným potřebám a četnosti výskytu utajovaných informací u jednotlivých ministerstev a ústředních správních úřadů. V souladu s usnesením vlády č. 1599 ze dne 16. prosince 2008 poskytoval Úřad v průběhu roku 2009 metodickou pomoc dotčeným subjektům tak, aby došlo k dalšímu zlepšení a zkvalitnění poskytovaných údajů a aby uváděné údaje měly všeobecnou vypovídací hodnotu. Úřad má za to, že touto spoluprací je dosahováno snížení počtů žádostí o vydání osvědčení fyzické osoby pro přístup k utajovaným informacím nejvyšších stupňů utajení oproti předpokladům uváděným v letech 2006 až 2008. Úřad zároveň i nadále metodicky působí na ústřední správní úřady, aby byly zohledněny veškeré podmínky pro držení osvědčení, zejména zásada „need to know“.

Ke sjednocení obsahu personálních projektů je používán přepracovaný formulář z roku 2007 umožňující z tabulkové části získat informaci o počtu držitelů osvědčení, kteří měli přístup do režimových pracovišť, a kolik jich skutečně mělo přístup k utajované informaci.

Na základě předložených personálních projektů zpracoval Úřad materiál pro jednání vlády, který vláda projednala dne 11. ledna 2010 a vydala usnesení č. 42, kterým schválila předložené personální projekty a uložila ministrům a vedoucím ostatních ústředních správních úřadů postupovat při zpracování a vedení přehledu míst a funkcí, na kterých je nezbytné mít přístup k utajovaným informacím, a při potvrzování zdůvodnění nutnosti přístupu fyzické osoby k utajované informaci tak, aby žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby byly podávány jen v případech odůvodněné a nezbytné potřeby přístupu fyzické osoby k utajované informaci. Dále uložila trvale přehodnocovat seznamy míst a funkcí, na kterých je nezbytné mít přístup k utajovaným informacím. Řediteli Úřadu vláda uložila zajistit, na žádost příslušného ministra nebo vedoucího ústředního správního úřadu, metodickou podporu při plnění uvedených úkolů.

2.4. Bezpečnostní způsobilost

Úřad vedl, ve smyslu části čtvrté zákona, bezpečnostní řízení k žádostem o vydání dokladu o bezpečnostní způsobilosti fyzických osob (dále jen „doklad“). Většinu podaných žádostí tvořily žádosti související s výkonem citlivé činnosti v oblasti zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Dále Úřad zpracovával žádosti v souvislosti s výkonem činností v oblasti jaderné energetiky, nakládání s bezpečnostním materiálem a v oblasti vývozu a dovozu výbušnin.

Významnou částí náplně činnosti Úřadu v oblasti bezpečnostní způsobilosti je rovněž průběžné ověřování splnění podmínek pro vydání dokladu u jeho držitelů. Na základě zkušeností a porovnání statistik z minulých let lze konstatovat, že existuje setrvale vyšší procento zrušení platnosti dokladů v důsledku trestné činnosti a následné ztráty bezúhonnosti držitele dokladu.

Součinnost, kterou Úřadu v rámci bezpečnostního řízení poskytuje Policie ČR, zpravodajské služby a další spolupracující orgány státu, lze označit jako výbornou a velmi efektivní.

Postupy zaměstnanců Úřadu v rámci bezpečnostního řízení prováděného na základě žádosti o vydání dokladu jsou metodicky usměrňovány Metodikou bezpečnostního řízení uvedenou v kapitole 2.3.

V roce 2009 pokračovala diskuse o dalším využívání institutu bezpečnostní způsobilosti. Úřad je připraven dále pokračovat v jednání o smysluplném a efektivním rozšíření portfolia přesně vymezených citlivých činností, jejichž výkon by byl podmíněn držením platného dokladu.

2.4.1. Statistické přehledy

Přehled přijatých žádostí a ukončených bezpečnostních řízení za rok 2009

Citlivá činnost podle	Přijaté žádosti	Doklad vydán	Doklad nevydán	Řízení zastaveno	Zrušení platnosti dokladu
§ 8 zákona č. 38/1994 Sb. ¹	39	24	1	3	2
§ 2a atomového zákona ²	18	15	0	0	0
§ 86a zákona č. 49/1997 Sb. ³	-	-	-	-	49
§ 5 zákona č. 310/2006 Sb. ⁴	0	0	0	0	0
Nařízení vlády č. 385/2003 Sb. ⁵	-	-	-	-	7
§ 25c odst. 10 zákona č. 61/1988 Sb. ⁶	7	5	0	0	0
§ 1 písm. e) nařízení vlády č. 340/2002 Sb. ⁷	-	-	-	-	0
Ostatní	4	1	0	8	0
Celkem	68	45	1	11	58

2.5. Průmyslová bezpečnost

¹ § 8 zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³ Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 310/2006 Sb., o nakládání s některými věcmi využitelnými k obranným a bezpečnostním účelům na území České republiky a o změně některých dalších zákonů (zákon o nakládání s bezpečnostním materiálem), ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Nařízení vlády č. 385/2003 Sb., kterým se stanoví citlivá činnost pro Hradní stráž.

⁶ Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ Nařízení vlády č. 340/2002 Sb., kterým se stanoví seznam některých citlivých činností.

V oblasti průmyslové bezpečnosti Úřad prováděl bezpečnostní řízení o žádosti podnikatele, vydával osvědčení podnikatele a osvědčení podnikatele pro cizí moc (certifikát NATO), potvrzující cizí moci vydání osvědčení podnikatele, rozhodnutí o nevydání osvědčení podnikatele, vedl řízení o zrušení platnosti vydaného osvědčení podnikatele a prováděl úkony s těmito činnostmi spojené. Mimo realizaci bezpečnostního řízení plnil Úřad i další úkony stanovené zákonem ve vztahu k podnikatelům, kteří jsou držiteli osvědčení podnikatele, prováděl úkony k ověřování splnění zákonem stanovených podmínek pro vydání osvědčení podnikatele, a to jak v rámci změn údajů v žádosti podnikatele oznámených jednotlivými držiteli osvědčení podnikatele, tak i na základě informací získaných z vlastní činnosti Úřadu nebo informací, které mu byly poskytnuty.

Úřad nadále pokračoval ve zdokonalování systému provádění jednotlivých úkonů bezpečnostního řízení s cílem jeho urychlení a zefektivnění. Především v oblasti provádění evidenčního šetření rozšiřoval a zdokaloval elektronickou komunikaci mezi Úřadem a orgány státu a některými dalšími institucemi. Na základě zkušeností s uplatňováním postupů v bezpečnostním řízení byl v roce 2009 dále aktualizován závazný metodický materiál upravující tyto postupy.

Součinnost, kterou Úřadu v rámci bezpečnostního řízení poskytuje Policie ČR, zpravodajské služby a další spolupracující orgány státu a právnické osoby, lze označit jako velmi dobrou a efektivní. Konkrétní úpravy součinnosti a spolupráce se také promítly do nově uzavíraných realizačních dohod (viz kapitolu 2.3.).

2.5.1. Bezpečnostní řízení o žádosti podnikatele

V roce 2009 bylo přijato 232 žádostí podnikatelů o vydání osvědčení podnikatele. Z tohoto počtu bylo k 31. prosinci 2009 rozhodnuto o 108 žádostech, u zbylých 124 žádostí k tomuto datu bezpečnostní řízení o žádosti podnikatele stále probíhala. Faktorem výrazně ovlivňujícím počty podaných žádostí je dynamika podnikatelského prostředí (vznik nových obchodních společností a přeměny obchodních společností – podnikatelů, kteří přejímají realizace zakázek obsahujících utajované informace po společnostech, jež tímto způsobem trh uvolnily). Dalším takovým faktorem bylo i v roce 2009 provádění více bezpečnostních řízení k jednomu podnikateli z důvodu podání žádostí o vydání osvědčení podnikatele pro více stupňů utajení.

Úřad v roce 2009 vydal celkem 257 osvědčení podnikatele. Tento počet zahrnuje osvědčení vydaná na základě provedeného bezpečnostního řízení o žádosti podnikatele o vydání osvědčení podnikatele podle § 96 zákona i osvědčení vydaná postupem podle § 56 odst. 4 zákona v případě odcizení, ztráty nebo poškození osvědčení podnikatele nebo při změně údajů v něm obsažených.

2.5.2. Statistické přehledy

Přijaté žádosti a vydaná osvědčení podnikatele

	Vyhrazené	Důvěrné	Tajné	Přísně tajné	Celkem
--	-----------	---------	-------	--------------	--------

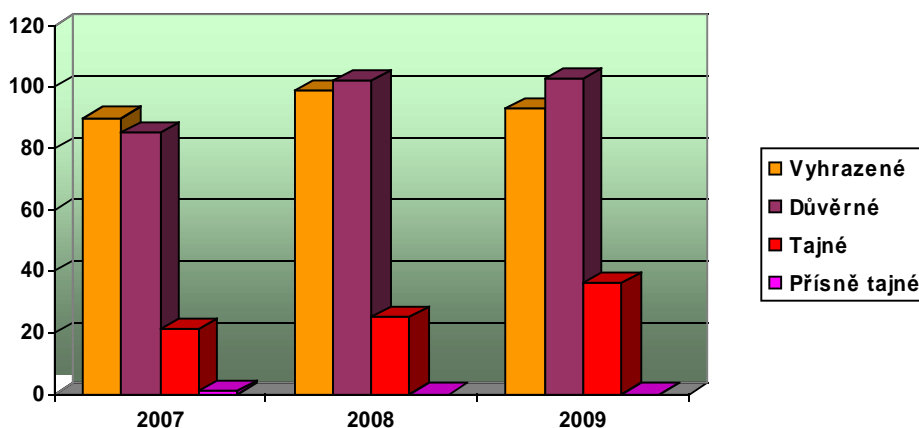

Přijaté žádosti	93	103	36	0	232
Vydaná osvědčení	120	105	29	3	257

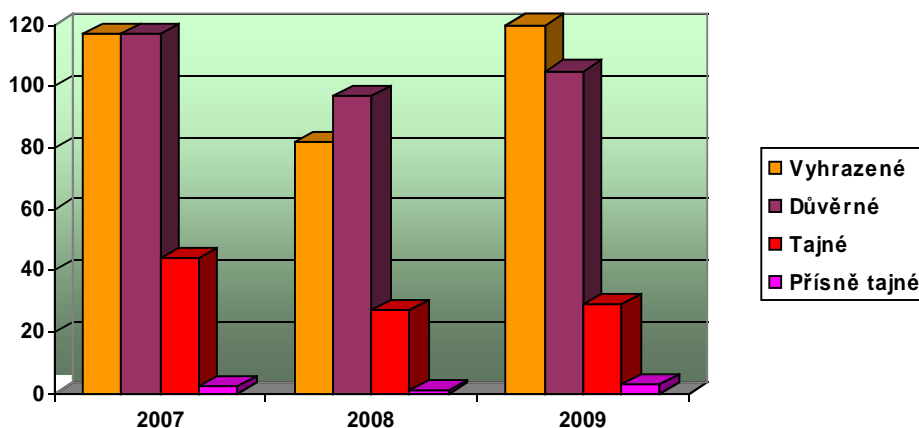
Způsob ukončení řízení žádostech o přijatých v roce 2009

Celkem přijato	Osvědčení vydáno	Osvědčení nevydáno	Zastaveno	Probíhalo k 31.12.2009
232	91	2	15	124

Přijaté žádosti o vydání osvědčení podnikatele 2007 až 2009

Vydaná osvědčení podnikatele 2007 až 2009

Řízení o zrušení platnosti osvědčení podnikatele

Zahájeno celkem	Platnost zrušena	Zastaveno	Probíhalo k 31.12.2009
68	32	18	18

2.5.3. Analýza důvodů nevydání osvědčení podnikatele

V roce 2009 bylo Úřadem u 2 bezpečnostních řízení o žádosti podnikatele o vydání osvědčení podnikatele rozhodnuto o nevydání osvědčení podnikatele. Důvodem nevydání bylo nesplnění podmínky bezpečnostní spolehlivosti.

V tomtéž období bylo ve 37 případech rozhodnuto o zrušení platnosti osvědčení podnikatele (32 případů zahájených v roce 2009 a 5 případů zahájených v roce 2008). Důvody a počty zrušených osvědčení podnikatele lze shrnout následovně:

- a) nesplnění podmínky ekonomické stability – ve 3 případech,
- b) nesplnění podmínky bezpečnostní spolehlivosti – v 1 případě,
- c) nesplnění podmínky schopnosti zabezpečit ochranu utajovaných informací – v 8 případech,
- d) nesplnění podmínky držení platného osvědčení fyzické osoby odpovědnou osobou a prokuristou nejméně pro takový stupeň, který odpovídá osvědčení podnikatele – ve 23 případech,
- e) nesplnění podmínek uvedených v bodu a) a d) současně – v 1 případě,
- f) nesplnění podmínek uvedených v bodě c) a d) současně – v 1 případě.

V uvedených počtech jsou zahrnuta i rozhodnutí o zrušení platnosti osvědčení podnikatele pro přístup k utajovaným informacím formou přístupu uvedenou v § 20 odst. 1 písm. a) zákona při současném rozhodnutí o splnění podmínek pro vydání osvědčení podnikatele s jinou formou přístupu podle § 20 odst. 1 písm. b) zákona nebo pro přístup k utajované informaci nižšího stupně utajení. Úřadem bylo takto rozhodnuto v 7 případech.

Také v roce 2009 byla výše počtu rozhodnutí o zrušení platnosti osvědčení podnikatele ovlivněna skutečností, že zákon stále nezná institut zrušení platnosti osvědčení podnikatele „vrácením“ osvědčení. Absence tohoto ustanovení v konečném důsledku znamená nárůst administrativní zátěže jak pro Úřad, tak i pro samotného podnikatele. Také podmínka prověřování prokuristů bez ohledu na nutnost nebo potřebu přístupu těchto osob k utajované informaci požadovaného stupně utajení ve svém důsledku přináší problémy podnikatelům s velkým počtem prokuristů, podnikatelům s prokuristy z řad cizích státních příslušníků a rovněž podnikatelům, kteří díky své organizační struktuře preferují udělování prokury (např. pro realizaci konkrétní zakázky). Obě uvedené skutečnosti by měly být řešeny navrhovanou novelou zákona.

2.6. Bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana

Úřad odpovídá za provádění certifikace informačních systémů a za schvalování projektů bezpečnosti komunikačních systémů nakládajících

s utajovanými informacemi a v roli národní bezpečnostní akreditační autority dále za akreditaci informačních systémů NATO a EU rozmístěných na území ČR.

V oblasti kryptografické ochrany utajovaných informací Úřad provádí nebo zajišťuje výzkum, vývoj a výrobu národních kryptografických prostředků, vývoj a schvalování národních šifrových algoritmů, výzkum, vývoj, výrobu a distribuci kryptografických materiálů, certifikaci kryptografických prostředků, certifikaci kryptografických pracovišť a zkoušky zvláštní odborné způsobilosti pracovníků kryptografické ochrany.

Úřad dále provádí měření kompromitujícího elektromagnetického vyzařování elektrických a elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a zjišťuje způsobilost zabezpečených oblastí a objektů k ochraně před únikem utajovaných informací kompromitujícím elektromagnetickým vyzařováním. Do této oblasti činnosti patří také certifikace stínících komor.

Úřad odpovídá za rozvoj kryptologie a základní i aplikovaný výzkum v oblasti kryptografie, kryptoanalýzy, bezpečnosti informačních systémů a kompromitujícího elektromagnetického vyzařování.

V roce 2009 Úřad pracoval na dalším rozvoji bezpečnostních standardů k provádění certifikace kryptografických prostředků, vydal nový bezpečnostní standard pro provoz kryptografických prostředků TCE 621/CZ. Průběžně byly zpracovávány metodické materiály zabývající se dílčími problémy zabezpečení informačních systémů, nastavením bezpečnostních charakteristik nejčastěji používaných operačních systémů a aktuálními problémy zástavby kryptografických prostředků do mobilních systémů pro zahraniční mise Armády ČR. Metodické materiály jsou zveřejňovány nebo poskytovány žadatelům o certifikaci podle skutečné potřeby. Bezpečnostní standardy jsou poskytovány v souladu s jejich stupněm utajení a s uplatněním zásady „need-to-know“.

Úřad se v oblasti ochrany utajovaných informací dále podílí na vytváření bezpečnostní legislativy systému Galileo v rámci GSA (GNSS Supervisory Authority) a GSB (Galileo Security Board). Na základě usnesení vlády se podílí na snahách ČR o umístění sídla GSA do Prahy a na implementaci evropského navigačního systému a její veřejné regulované služby (Public Regulated Services) do národního prostředí.

2.6.1. Certifikační a akreditační činnost

Nezbytnou zákonnou podmínkou pro používání informačních systémů, kryptografických prostředků, stínících komor a zákonem stanovených kryptografických pracovišť při ochraně utajovaných informací je jejich certifikace.

2.6.1.1. Certifikace a akreditace informačních systémů

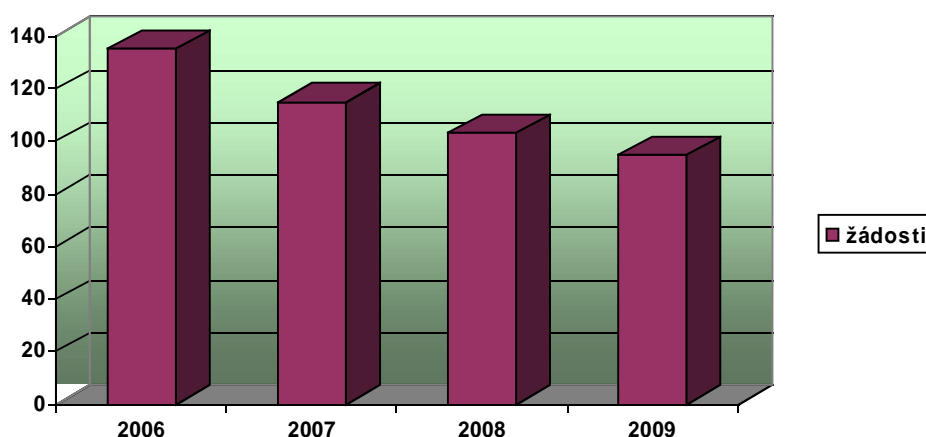
K žádostem o certifikaci informačních systémů rozpracovaným v předchozím roce přibýlo v roce 2009 dalších 95 žádostí, včetně žádostí o opakovanou certifikaci, a to jak ze státní správy, tak ze soukromé sféry. Bylo vydáno 106 certifikátů

informačních systémů, v 19 případech byl certifikační proces, zahájený v minulých letech, ukončen, a to buď se skončením doby platnosti certifikátu nebo zcela bez vydání certifikátu (v 5 případech), zpravidla z vůle žadatele o certifikaci.

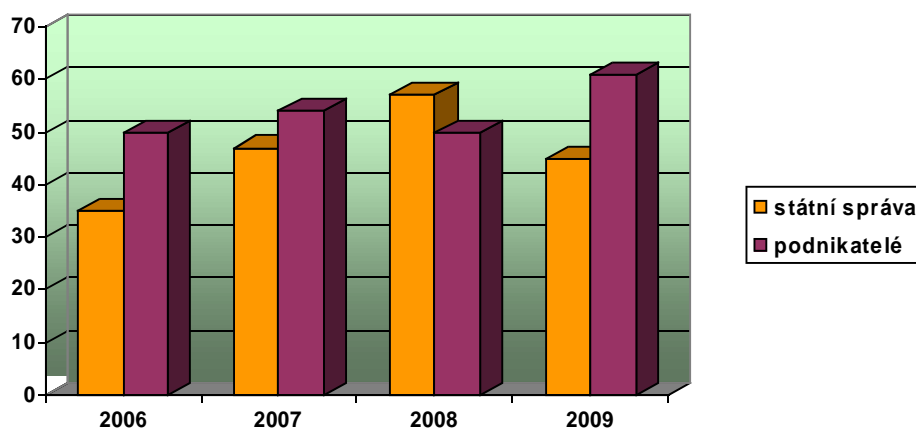
Certifikace informačních systémů za rok 2009

Přijaté žádosti	Ukončeno bez vydání certifikátu nebo uplynutím doby platnosti certifikátu		Vydané certifikáty	
	státní správa	podnikatelé	státní správa	podnikatelé
95	2	17	45	61

Přijaté žádosti o certifikaci informačního systému 2006 až 2009

Vydané certifikáty informačních systémů 2006 až 2009

Vydáním certifikátu informačního systému práce s tímto systémem nekončí, neboť zejména v rozsáhlých systémech je během doby platnosti certifikátu vyžadován určitý rozvoj a plánované změny musí být projednány a schváleny Úřadem. Před uplynutím doby platnosti certifikátu musí pak být certifikace pro další období opakována.

Lze konstatovat, že v roce 2009 přibylo pouze 7 žádostí o certifikaci nově budovaného informačního systému ze státní správy a 12 ze soukromého sektoru. V rámci opakovaných certifikací již provozovaných informačních systémů byly však řešeny bezpečnostní problémy spjaté ze změnami použitých informačních technologií, rozšiřováním informačních systémů a s nasazováním prostředků kryptografické ochrany.

Objevují se nové požadavky zejména v souvislosti s úkoly Armády ČR, potřebou zpracovávat ve stávajících informačních systémech i utajované informace NATO a EU a potřebou využívat mobilní prostředky umožňující zpracování utajovaných informací. Náročnost úkolů Úřadu v oblasti certifikace informačních systémů je tedy trvale vysoká. Mezi prioritní úkoly nadále patří certifikace rozsáhlých informačních systémů Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra, mobilních systémů pro zahraniční mise Armády ČR a systémů zpravodajských služeb, jakož i opakované certifikace informačních systémů státní správy, zajišťující bezproblémové pokračování jejich provozu po skončení doby platnosti jejich předchozího certifikátu.

Na podporu plnění úkolů spojených s předsednictvím ČR v Radě EU Úřad dobudoval komunikační systém MODUS využívající certifikovaných kryptografických prostředků SECTRA Tiger XS (přídavný kryptografický modul k mobilnímu telefonu) umožňujících mobilní telefonii pro utajované informace do stupně utajení Tajné. Úřad provozuje střediska pro řízení vzniklé komunikační sítě a nabízí i řízení rezortních sítí konfigurovaných podle vlastního návrhu rezortu.

Na návrh Úřadu byl informační systém vládního utajeného spojení VEGA-T rozšířen o pracoviště ústředního registru pro utajované informace NATO a příslušných registrů utajovaných informací několika státních orgánů. Tím byl umožněn efektivní přenos utajovaných informací NATO z ústředního registru do registrů zúčastněných subjektů. Pokračoval také certifikační proces pro informační systém vládního utajeného spojení VEGA-D.

V roce 2009 Úřad zajistil pro Ministerstvo obrany národní akreditaci v několika systémech NATO. Jedná se o systém BICES, o 6 nových terminálových oblastí v rámci 2. etapy rozvoje systému CZ_NS NOAN (CRONOS), akreditaci 1 nové lokality a reakreditaci 1 stávající lokality systému ICC. Stálou pozornost vyžaduje i hodnocení a schvalování změn prováděných v uvedených systémech.

Provedena byla rovněž opakovaná národní akreditace systému NNCCRS v souvislosti s vypršením předcházejícího schválení připojení lokality do příslušné utajované sítě NATO ze strany akreditační autority NATO.

Pro národní uzly informačních systémů CORTESY, ESDP-Net a FADO, provozovaných EU, Úřad provedl opakovanou národní akreditaci a vydal požadované prohlášení o shodě s bezpečnostními požadavky kladenými na tyto informační systémy. V případě systému CORTESY bylo obdobné prohlášení vydáno i pro připojený národní informační systém provozovaný Ministerstvem zahraničních věcí. Tato prohlášení jsou podmínkou pro připojení národních lokalit a informačních systémů do příslušných sítí EU.

V rámci certifikace informačních systémů poskytovali zaměstnanci Úřadu žadatelům o certifikaci potřebné konzultace, nastavení bezpečnostních charakteristik operačních systémů a další informace potřebné pro zabezpečení určitého informačního systému. V řadě případů usměrňovali vývoj těchto systémů tak, aby byly certifikovatelné.

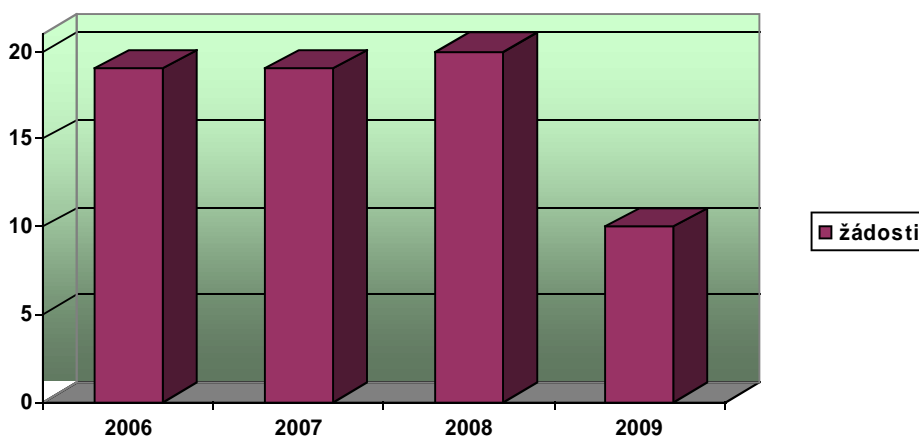
2.6.1.2. Certifikace kryptografických prostředků

V roce 2009 bylo u Úřadu podáno celkem 10 žádostí o certifikaci kryptografického prostředku. V řízeních k certifikaci kryptografického prostředku bylo vydáno celkem 7 certifikátů, 2 řízení byla ukončena bez vydání certifikátu. Úřad nadále prioritně prováděl certifikaci kryptografických prostředků pro ochranu utajovaných informací EU v národních sítích ČR. Stav řízení je shrnut v následující tabulce.

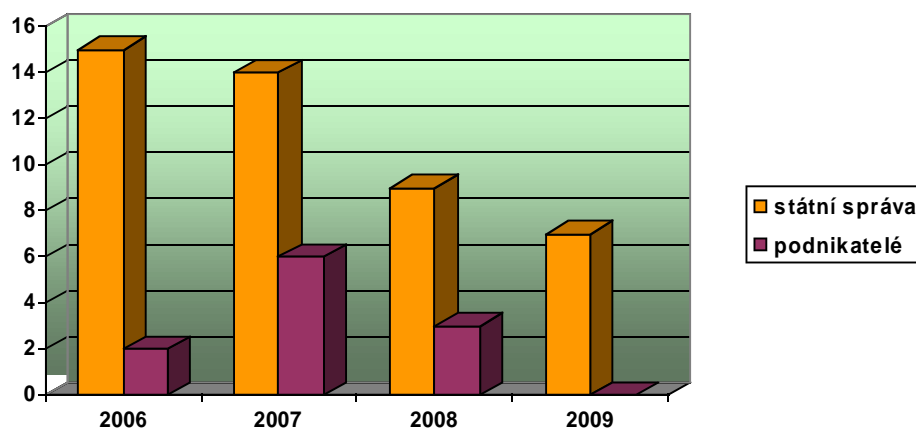
Certifikace kryptografických prostředků

Přijaté žádosti	Probíhající řízení		Ukonč. bez vydání certifikátu		Vydané certifikáty		Pro NATO a EU	
	státní správa	podnikatelé	státní správa	podnikatelé	státní správa	podnikatelé	NATO	EU
10	2	11	0	2	7	0	7	7

Přijaté žádosti o certifikaci kryptografického prostředku 2006 až 2009

Vydané certifikáty kryptografických prostředků 2006 až 2009

Úřad provedl opakovanou certifikaci kryptografických prostředků HCryptW (vyvinutého Úřadem a bezplatně poskytovaného orgánům státní správy), DST SPIDER a 5 verzí kryptografického prostředku třídy KTA PCI. Pro kryptografické prostředky AVCrypt, NX1010 a HC-7550 nebyla již vyžádána opakovaná certifikace. Certifikace kryptografického prostředku SINA Box O byla zastavena.

V návaznosti na poznatky z provozu byla formou doplňku upravena certifikační zpráva kryptografického prostředku ELCRODAT 4-2.

Certifikované kryptografické prostředky jsou nebo budou využívány především v rezortech Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí a ve zpravodajských službách.

Spektrum kryptografických prostředků certifikovaných v ČR v základě pokrývá ochranu lokálního ukládání i přenosu utajovaných informací (národních, NATO, EU) v informačních systémech a ochranu hlasové komunikace v komunikačních systémech. Početně významné zastoupení mají kryptografické prostředky pro ochranu utajovaných informací v prostředí IP sítí, nadále však zůstávají zachovány linkové kryptografické prostředky. Pro potřebu řešení specifických požadavků informačních systémů jsou aktualizovány verze prostředků třídy HCrypt pro předběžné šifrování.

Pro hodnocení a certifikaci kryptografických prostředků jsou aplikovány standardy Úřadu, které vycházejí z národních zkušeností, mezinárodních standardů (CC a FIPS) i informací získaných na mezinárodních kryptografických konferencích.

Do seznamu Úřadu materiálu „kontrolovaná kryptografická položka“ byly zařazeny kryptografické prostředky SECTRA Tiger XS a SECTRA Tiger XS Office.

Pro národní kryptografické prostředky TCE 621 B/CZ, TCE 621 C/CZ a TCE 671/CZ Gen2 byl zpracován bezpečnostní standard upravující jejich provoz.

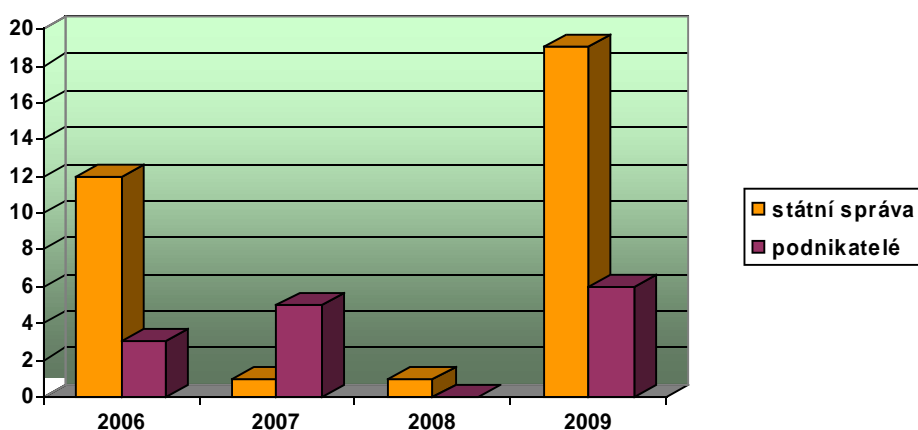
2.6.1.3. Certifikace kryptografických pracovišť

Většinu podaných žádostí o certifikaci kryptografických pracovišť tvořily žádosti o opakovanou certifikaci. První certifikace těchto kryptografických pracovišť byla provedena zejména v roce 2006. Z opakovaných certifikací mj. vyplynulo, že umístění převážné většiny kryptografických pracovišť a provoz na nich jsou v souladu s reálnými potřebami příslušných subjektů, bez potřeby jejich změn. Stav řízení je shrnut v následující tabulce:

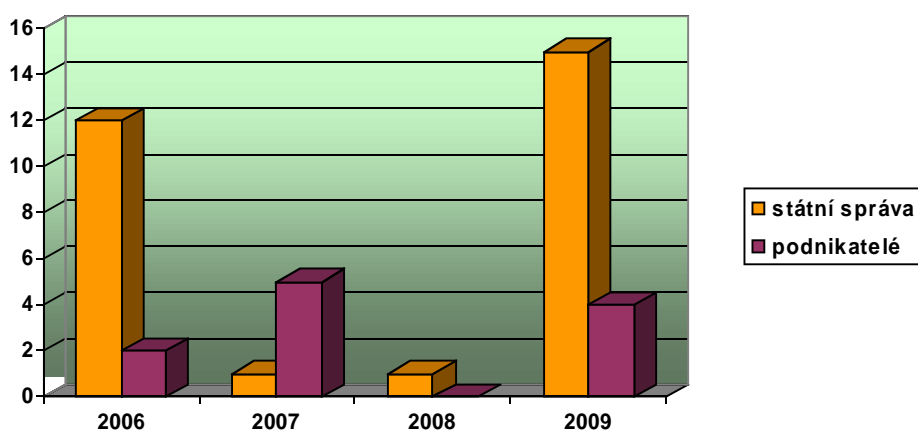
Certifikace kryptografických pracovišť

	Přijaté žádosti	Rozpracováno	Certifikováno	Zamítnuto
Státní správa	19	5	15	0
Podnikatelé	6	2	4	0
Celkem	25	7	19	0

Přijaté žádosti o certifikaci kryptografického pracoviště 2006 až 2009

Vydané certifikáty kryptografických pracovišť 2006 až 2009

2.6.1.4. Certifikace stínících komor

Hlavní objem certifikačních měření a hodnocení útlumu stínících komor byl prováděn pro organizační složky státu, v počtu 11 instalací v ČR i v zahraničí. Díky tomu, že příslušné pracoviště Úřadu bylo vybaveno další technikou, bylo možné plnit požadavky Ministerstva zahraničních věcí v přiměřených lhůtách. Tato měření byla dále provedena i pro jiné organizační složky státu.

2.6.2. Další odborná činnost

2.6.2.1. Výroba kryptografického materiálu

Relevantní oblastí v oblasti kryptografické ochrany je výroba kryptografického materiálu (programování procesorových a paměťových modulů, generování kryptografických klíčů a hesel ke kryptografickým prostředkům) určeného pro Úřad a orgány státu k zajištění ochrany utajovaných informací v komunikačních a informačních systémech.

V této oblasti Úřad spolupracoval s odborem bezpečnosti Ministerstva obrany, který zabezpečuje generování, speciální balení a distribuci kryptografických klíčových materiálů pro kryptografické prostředky provozované v rámci rezortu Ministerstva obrany a výrobu některých kryptografických klíčových materiálů ve prospěch Úřadu.

V roce 2009 bylo v Úřadu vygenerováno celkem 145.781 kryptografických klíčů a hesel uložených na 11.032 nosičích různých typů a dalších 286 kusů jiného kryptografického materiálu (procesory, paměti, kryptografická dokumentace, instalační a šifrovací SW).

Počátkem roku byl zahájen provoz střediska generování klíčů SECTRA Tiger KGC pro kryptografický prostředek SECTRA Tiger XS, který je využíván v rámci komunikačního systému MODUS. V průběhu roku byla zahájena generace národního vektoru a klíčů pro kryptografické prostředky TCE 621/CZ.

V roce 2009 byl na pracovišti kryptografické ochrany Úřadu instalován speciální filtr do stávající vzduchotechniky, který zlepšil pracovní podmínky při provádění skartace utajovaných dokumentů v Úřadu.

Dále Úřad zajišťoval speciální balení a distribuci kryptografického materiálu, vedení ústřední evidence certifikovaných kryptografických prostředků dislokovaných u orgánů státu, jakož i centrální databáze všech pracovníků kryptografické ochrany v působnosti Úřadu.

2.6.2.2. Měření kompromitujícího vyzařování (TEMPEST)

2.6.2.2.1. TEMPEST měření elektronických zařízení

Úřad prováděl v roce 2009 TEMPEST měření podle standardů NATO řady SDIP, EU řady Tech-P-04 a podle metodiky MIL-STD 461.

Objektem měření byla především zařízení orgánů státu. Jednalo se jak o měření komerčních zařízení, většinou pro účely výběrových řízení, tak speciálních informačních systémů. Celkem bylo v roce 2009 hodnoceno více než 100 zařízení. Z toho bylo prováděno TEMPEST měření více než 30 kusů zařízení STEP a zařízení Siltec, a to jako samostatného zařízení nebo v kombinaci s kryptografickým prostředkem KRYDEC. Tato měření byla prováděna podle metodiky standardu SDIP-27/A. Většina zařízení splňovala požadavky tohoto standardu.

Další TEMPEST měření byla prováděna v rámci certifikace nebo akreditace informačních systémů pro zpracování utajovaných informací stupně utajení Důvěrné nebo Tajné, buď pro orgány státu (Úřad vlády, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo průmyslu a obchodu, zpravodajské služby, krajské úřady aj.), nebo pro podnikatele. Z celkového počtu hodnocených zařízení byla většina vyžádána Vojenským zpravodajstvím.

2.6.2.2.2. Zónové měření, obranně technické prohlídky

Úřad dále prováděl ohodnocování prostorů metodou zónového měření. Jednalo se o prostory, ve kterých se nacházela zařízení zpracovávající utajované informace. Tento druh měření byl především použit u objektů Úřadu, Bezpečnostní informační služby, Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra aj. Další zónová měření byla prováděna pro státní správu i pro soukromé subjekty v rámci certifikace informačních systémů. Bylo provedeno srovnávací měření s měřícím týmem SHAPE NATO, spojené se vzájemnou výměnou informací mezi týmem Úřadu a týmem SHAPE.

V roce 2009 byly provedeny obranně technické prohlídky v několika objektech na základě žádostí orgánů státní správy.

2.6.2.2.3. Přehled provedených měření

Přehled měření v oblasti kompromitujícího vyzařování, provedených v roce 2009, je uveden v následující tabulce:

Měřená zařízení a objekty

Typ měření ⁸	Počet
Zónové měření	20 objektů + vojenské kontejnery
Kryptografické prostředky	2 typy
PC sestavy	2 typy – třída 0; přes 20 typů – třída 1 a 2
Audio technika	2 typy zařízení
Obranně technické prohlídky	4 objekty
Akustická měření	1 objekt

⁸ U zónového měření se jedná o objekty; v rámci jednoho objektu bylo měřeno více místností nebo budov. U kryptografických prostředků se jednalo i o ověřovací měření. U PC sestav třídy 1 a 2 se jednalo i o měření v rámci výběrových řízení např. pro Ministerstvo vnitra.

2.6.2.3. Schvalování projektů bezpečnosti komunikačních systémů

Na počátku roku 2009 byl schválen projekt bezpečnosti komunikačního systému MODUS, provozovaného Úřadem, pro komunikaci pomocí mobilních telefonů spřažených s kryptografickým modulem SECTRA Tiger XS. Systém umožňuje komunikaci utajovaných informací do stupně utajení Tajné, do provozu je schválen do listopadu 2013. Nové žádosti o schválení projektu bezpečnosti komunikačního systému nebyly v roce 2009 podány.

2.6.2.4. Školení pracovníků kryptografické ochrany a zkoušky odborné způsobilosti

Úřad v roce 2009 organizačně zajistil a provedl, v souladu se zákonem, celkem 18 školení skupin pracovníků kryptografické ochrany a po zkoušce odborné způsobilosti vydal 198 osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti pracovníka kryptografické ochrany. Kromě toho probíhají další školení na Ministerstvu vnitra, Ministerstvu obrany a Ministerstvu zahraničních věcí na základě smluv uzavřených mezi Úřadem a uvedenými ministerstvy. Úřad v roce 2009 schvaloval aktualizaci osnov a obsahu některých kurzů.

2.6.3. Problémové oblasti bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a kryptografické ochrany

Problémy při zabezpečování zákonem stanovených činností Úřadu v oblasti kryptografické ochrany a certifikace informačních systémů nakládajících s utajovanými informacemi uvedené ve zprávě o činnosti Úřadu za rok 2008 se podařilo vyřešit jen částečně.

- Vzhledem k tomu, že v roce 2009 nedošlo ke schválení velké novely zákona, opírá se používání označení určitého typu kryptografického materiálu jako „kontrolovaná kryptografická položka“ (CCI) a zacházení s tímto materiálem i nadále pouze o dočasný bezpečnostní standard. Ze stejných důvodů stále v české legislativě chybí pojem „taktická informace“ umožňující využívat pro ochranu určitého typu utajovaných informací (zejména informací krátkodobého významu) levnější kryptografické prostředky.
- Zatímco národní verze kryptografického prostředku TCE 621, která je vyráběna pod kontrolou Úřadu, a bylo ji proto možné certifikovat pro ochranu utajovaných informací národních, NATO a EU do úrovně stupně utajení Důvěrné v národních informačních systémech ČR, je již zaváděna do informačního systému VEGA-D a je vybavena potřebnými podpůrnými dokumenty, podobná úprava německého kryptografického prostředku z „rodiny“ SINA uvázla na obsahu smlouvy mezi Úřadem a BSI, který neumožňuje provést úpravu v potřebném rozsahu. Zároveň se však v této oblasti objevují i nové možnosti, které budou dále zkoumány.
- Vývojová práce na národním kryptografickém prostředku pro protokol TCP/IP je téměř dokončena. Na počátku roku 2010 proběhne závěrečné oponentní řízení a bude rozhodnuto o dalším postupu.

- V roce 2009 se podařilo obsadit všechna v Úřadu dříve volná pracovní místa v oblasti bezpečnosti informačních systémů a kryptografické ochrany. Jako problém se nyní jeví nedostatek tabulkových míst pro zajišťování některých rozšiřujících se činností, zejména v oblasti šifrové služby.
- Z hlediska zajištění ochrany utajovaných informací v informačních nebo komunikačních systémech a zajištění kryptografické ochrany byl i v roce 2009 problémem nedostatek odborníků v oboru informačních technologií, prověřených pro stupně utajení Důvěrné, Tajné a Přísně tajné v celé státní správě. Důsledkem bylo, že stejné osoby zastávaly funkce ve správě a bezpečnostní správě několika informačních nebo komunikačních systémů nebo více funkcí v určitém informačním systému. Dosavadní zkušenosti naznačují, že se jedná o problémy dlouhodobého charakteru, které se budou vyskytovat i v následujícím období. Pozitivním momentem je, že se na popud Úřadu začaly klíčové rezorty zabývat požadavkem NATO a EU, aby ve správě informačních systémů nakládajících s utajovanými informacemi NATO a EU působily osoby prověřené pro přístup k utajovaným informacím o stupeň vyšším, nežli je stupeň utajení v daném systému zpracovávaných utajovaných informací. Problém je již vyřešen pro informační systémy NATO a do značné míry i pro národní informační systémy nakládající s utajovanými informacemi NATO nebo EU v bezpečnostně klíčových rezortech.

2.7. Administrativní a fyzická bezpečnost, ústřední registr

2.7.1. Administrativní bezpečnost

Na základě žádostí podnikatelů o vydání osvědčení podnikatele byly z hlediska administrativní bezpečnosti především posuzovány bezpečnostní dokumentace podnikatelů a aktualizované bezpečnostní dokumentace podnikatelů, kteří jsou držiteli osvědčení podnikatele nebo potvrzení podle zákona č. 148/1998 Sb.

V rámci probíhajících bezpečnostních řízení bylo u podnikatelů prováděno ověřování, zda je podnikatel připraven k příjmu, tvorbě, evidenci a jinému nakládání s utajovanými dokumenty.

Posuzované bezpečnostní dokumentace a realizované dohlídky

Bezpečnostní dokumentace	Realizované dohlídky
98	96

V průběhu roku 2009 požádalo Úřad o dočasné uložení utajovaných dokumentů celkem 7 subjektů, které přechodně přestaly splňovat podmínky zákona pro daný stupeň utajení. Důvodem bylo ukončení platnosti osvědčení podnikatele, změna dislokace nebo přestavba objektu a zabezpečené oblasti.

2.7.1.1. Problémové oblasti administrativní bezpečnosti

- Manipulace s utajovanými dokumenty stupně utajení Vyhrazené.
- Zabezpečení utajovaných dokumentů v době, kdy přestane jejich držitel splňovat podmínky zákona.

2.7.2. Fyzická bezpečnost

V oblasti fyzické bezpečnosti Úřad vedle své hlavní činnosti, kterou je certifikace technických prostředků, posuzování projektů fyzické bezpečnosti podnikatelů a ověřování připravenosti podnikatelů zabezpečit ochranu utajovaných informací z hlediska fyzické bezpečnosti, dále realizoval:

- dokončení nové metodiky zkoušení odolnosti cylindrických vložek proti „bumping“ metodě;
- přípravu a zpracování certifikačního postupu Úřadu, jako jednotného podkladu pro certifikaci technických prostředků;
- činnosti spojené s členstvím v certifikační radě TrezorTestu (účast na výrobních auditech cca 10 firem v rámci ČR, účast na certifikačních radách a účast při provádění zkoušek na mechanických zábranných systémech dle příslušných norem);
- účast v technické normalizační komisi (TNK124) pro EZS a EPS při zavádění evropských norem a aktualizaci stávajících norem;
- provádění metodické pomoci v instalaci technických prostředků.

2.7.2.1. Certifikace technických prostředků

Nezbytnou zákonnou podmínkou pro používání technických prostředků k ochraně utajovaných informací je mj. i jejich certifikace. V roce 2009 přijal Úřad žádosti o certifikaci pro celkem 478 technických prostředků. V rámci posuzování a vyhodnocování podkladů pro certifikaci bylo 42 % žádostí nutné doplnit a upřesnit. Ve 3 případech byl certifikační proces ukončen bez vydání certifikátu, a to především z důvodu podání žádosti na výrobek, který certifikaci nepodléhá.

Úřad vydal 376 certifikátů technických prostředků, přičemž rozdíl mezi počtem žádostí a počtem vydaných certifikátů vyplývá z praxe, při které je slučováno více technických prostředků obdobných vlastností na jeden certifikát. K 1. lednu 2010 zbývá posoudit ještě 6 žádostí o certifikaci pro 37 technických prostředků, které byly Úřadu doručeny v prosinci 2009. Počty certifikátů technických prostředků podle jednotlivých skupin definovaných zákonem vydaných v roce 2009 jsou uvedeny v následující tabulce.

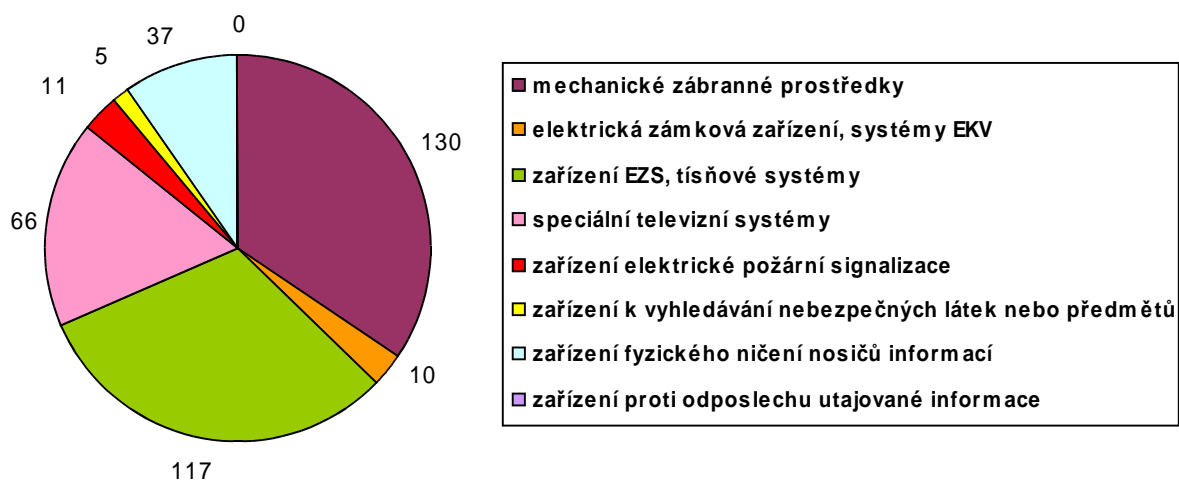
Vydané certifikáty technických prostředků

Technické prostředky	Vydané certifikáty
Mechanické zábranné prostředky⁹	130

⁹ § 30 odst. 1 písm. a) zákona.

Elektrická zámková zařízení, systémy pro kontrolu vstupů ¹⁰	10
Zařízení elektrické zabezpečovací signalizace a tísňové systémy ¹¹	117
Speciální televizní systémy ¹²	66
Zařízení elektrické požární signalizace ¹³	11
Zařízení sloužící k vyhledávání nebezpečných látek nebo předmětů ¹⁴	5
Zařízení fyzického ničení nosičů informací ¹⁵	37
Zařízení proti pasivnímu a aktivnímu odposlechu utajované informace ¹⁶	0
Celkem	376

Certifikáty technických prostředků 2009

Certifikace technických prostředků 2006 až 2009

¹⁰ § 30 odst. 1 písm. b) zákona.

¹¹ § 30 odst. 1 písm. c) a e) zákona.

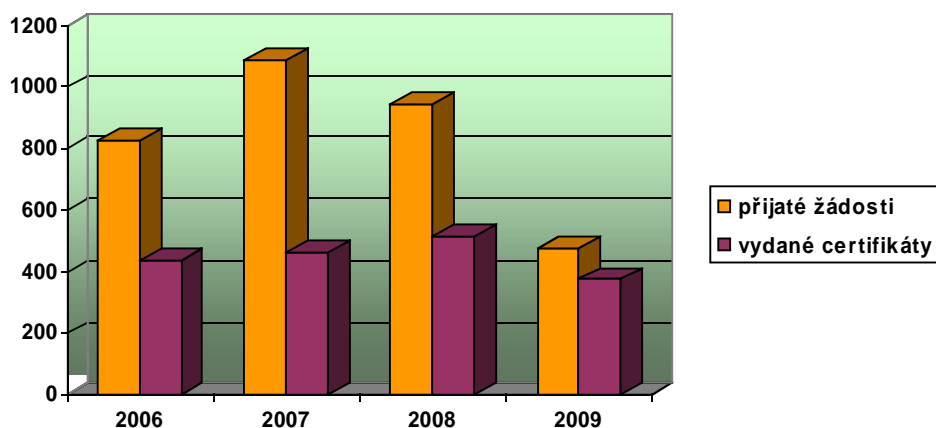
¹² § 30 odst. 1 písm. d) zákona.

¹³ § 30 odst. 1 písm. f) zákona.

¹⁴ § 30 odst. 1 písm. g) zákona.

¹⁵ § 30 odst. 1 písm. h) zákona.

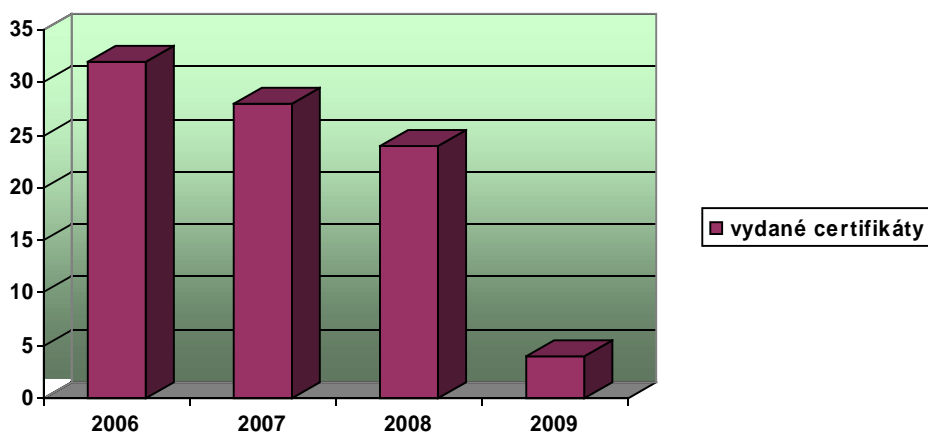
¹⁶ § 30 odst. 1 písm. i) zákona.

Mimo uvedené počty byly v roce 2009 vydány 4 certifikáty pro jednotlivé technické prostředky – tzv. uživatelské certifikáty. Tyto žádosti jsou podávány uživateli, kteří si zajistí vlastní posudek na konkrétní technický prostředek nasazený pro ochranu utajovaných informací.

Vývoj počtu podávaných žádostí o vydání uživatelských certifikátů technických prostředků za období účinnosti zákona ukazuje následující graf.

Uživatelské certifikáty technických prostředků 2006 až 2009

2.7.2.2. Posuzování projektů fyzické bezpečnosti

V rámci bezpečnostního řízení o vydání osvědčení podnikatele nebo po aktualizaci bezpečnostní dokumentace podnikatele bylo v roce 2009 přijato celkem 150 žádostí o stanovisko k projektům fyzické bezpečnosti. Při posuzování projektů musela být v 75 % případů provedena konzultace s podnikatelem v Úřadu

nebo přímo v sídle podnikatele. Bylo posouzeno 124 projektů fyzické bezpečnosti a v 90 případech byla přímo u podnikatele ověřována připravenost žadatele zabezpečit ochranu utajovaných informací z hlediska fyzické bezpečnosti. K 1. lednu 2010 zbývá posoudit 26 projektů fyzické bezpečnosti. Přehled žádostí členěný podle kategorií zabezpečených oblastí je uveden v následující tabulce:

Přijaté žádosti a posuzované projekty fyzické bezpečnosti v roce 2009

	Vyhrazené	Důvěrné	Tajné	Přísně tajné	Celkem
Přijaté žádosti	46	72	32	0	150
Posuzované projekty	38	57	29	0	124

2.7.2.3. Problémové oblasti fyzické bezpečnosti

- ❑ Nedostatečné a nekompletní žádosti o certifikaci technického prostředku.
- ❑ Nedostatky ve zpracování projektu fyzické bezpečnosti – úplnost, chybné hodnocení použitých opatření fyzické bezpečnosti.
- ❑ Nesprávné nastavení opatření fyzické bezpečnosti – nesprávná funkce technických prostředků.

2.7.3. Ústřední registr

V roce 2009 vykonával ústřední registr činnosti vyplývající z § 79 zákona. Zejména se jednalo o distribuci utajovaných informací cizí moci příslušným registrům utajovaných informací. Dále byly realizovány kontroly v podřízených registrech utajovaných informací. Tyto registry jsou ústředním registrem rovněž metodicky řízeny.

2.8. Opravné prostředky

2.8.1. Bezpečnostní řízení

V roce 2009 rozhodoval ředitel Úřadu o opravných prostředcích ze strany fyzických osob a podnikatelů podaných podle příslušných ustanovení zákona formou rozkladu proti následujícím rozhodnutím Úřadu

- ❑ rozhodnutí o nevydání osvědčení fyzické osoby,
- ❑ rozhodnutí o zániku platnosti osvědčení fyzické osoby nebo osvědčení podnikatele,
- ❑ rozhodnutí o zastavení bezpečnostního řízení.

O podaných rozkladech rozhodoval ředitel Úřadu vždy na základě návrhu rozkladové komise, která byla v souladu s § 130 zákona ustavena ke dni 1. ledna 2006. Lhůta k rozhodnutí o rozkladu, kterou zákon v ustanovení § 130 odst. 6 stanoví v délce 3 měsíců, nebyla v žádném z případů překročena.

Rozhodnutí ředitele Úřadu o rozkladech lze napadnout správní žalobou, o níž rozhoduje Městský soud v Praze. Proti rozhodnutí Městského soudu v Praze je dále možno podat kasační stížnost, o níž rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Úřad a jeho ředitele při soudních jednáních ve věci uvedených správních žalob zastupovalo oddělení opravných prostředků, které dále připravovalo vyjádření ředitele Úřadu k uvedeným žalobám a kasačním stížnostem. Dále organizačně zajišťovalo činnost rozkladové komise a připravovalo podklady pro rozhodnutí ředitele Úřadu o výše uvedených opravných prostředcích.

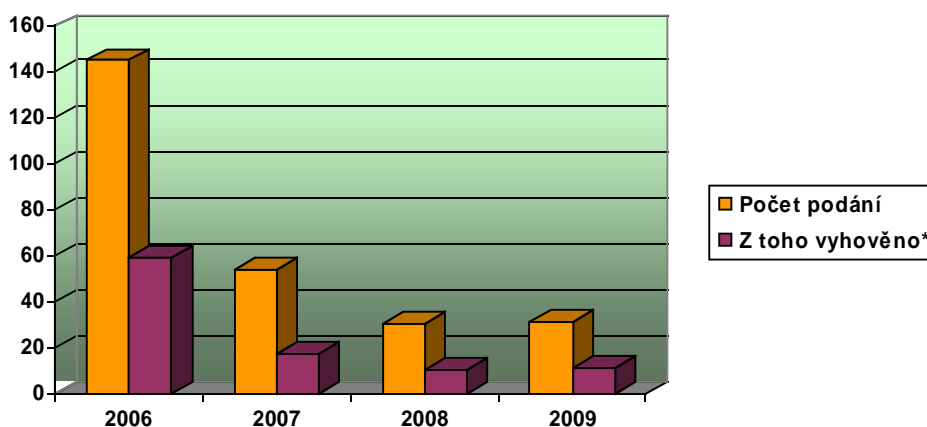
2.8.1.1. Statistické přehledy (stav k 20. 1. 2010)

2.8.1.1.1. Rozklady

Rozklady (rozhoduje ředitel Úřadu)

Rok	Dosud nerozhodnuto	Vyhověno	Zamítnuto	Zastaveno	Celkem
2008	0	10	20	0	30
2009	4	11	16	0	31

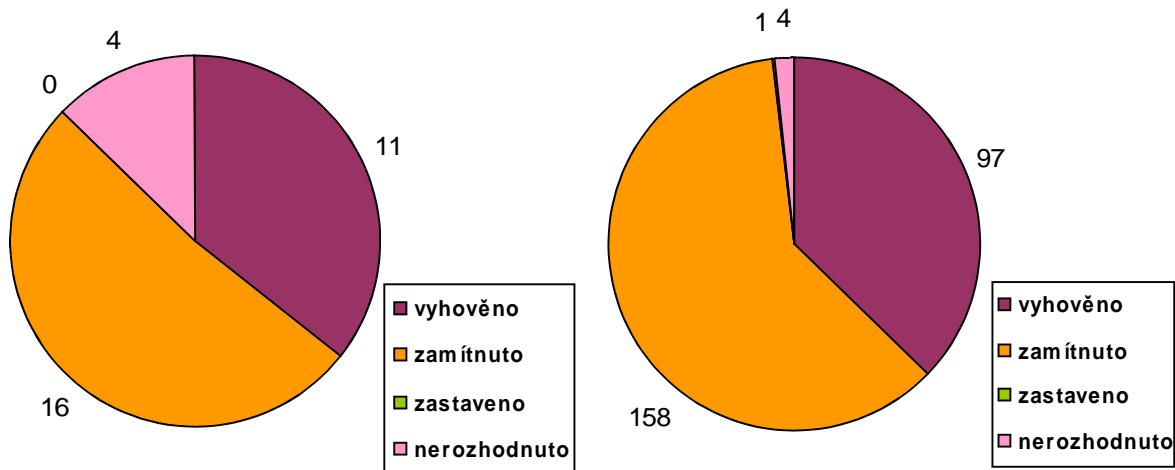
Rozklady proti rozhodnutím Úřadu v oblasti bezpečnostního řízení 2006 až 2009

* u rozkladů podaných v roce 2009 dosud nerozhodnuto ve 4 případech

Řízení o rozkladu 2009

Řízení o rozkladu 2006 – 2009

2.8.1.1.2. Žaloby správní

Žaloby proti rozhodnutím ředitele Úřadu o stížnosti¹⁷ dle zákona č. 148/1998 Sb. (2004 – 2006)
(rozhoduje Městský soud v Praze)

Celkem	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
79	2	5	16**	42*	14

* Kasační stížnosti proti rozhodnutím o zamítnutí žaloby (2004 – 2006)
(rozhoduje Nejvyšší správní soud v Brně)

Celkem	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
19	1	2	4	11	1

** Kasační stížnosti Úřadu proti rozhodnutím o vyhovění žalobě (2004 – 2006)
(rozhoduje Nejvyšší správní soud v Brně)

Celkem	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
3	0	1	0	2	0

Žaloby proti rozhodnutím ředitele Úřadu o rozkladu dle zákona č. 412/2005 Sb. (2006 – dosud)
(rozhoduje Městský soud v Praze)

Celkem	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
53	20	6	9**	18*	0

¹⁷ Stížnost byla řádným opravným prostředkem proti rozhodnutím Úřadu podle předcházející právní úpravy, tj. zákona č. 148/1998 Sb. Dle současné právní úpravy se řádný opravný prostředek nazývá rozklad.

* Kasační stížnosti proti rozhodnutím o zamítnutí žaloby (2006 – dosud)
(rozhoduje Nejvyšší správní soud v Brně)

Celkem	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
9	3	0	1	3	2

** Kasační stížnosti Úřadu proti rozhodnutím o vyhovění žalobě (2006 – dosud)
(rozhoduje Nejvyšší správní soud v Brně)

Celkem	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
1	0	0	1	0	0

2.8.1.2. Hodnocení rozhodovací praxe Úřadu

Jak vyplývá z výše uvedených údajů, Městský soud v Praze rozhodoval zatím v 77 případech o žalobách proti rozhodnutí ředitele Úřadu o stížnosti. Z pohledu Úřadu je jistě pozitivní zjištění, že Městský soud v Praze shledal pouze 16 žalob důvodnými, z čehož vyplývá, že „úspěšnost“ Úřadu v těchto soudních sporech činí cca 79 %.

Co se týče rozhodnutí ředitele Úřadu o rozkladech vydaných v letech 2006 až 2009, bylo dosud rozhodnuto ve 33 případech, přičemž pouze 9 žalob shledal soud důvodnými. „Úspěšnost“ Úřadu tedy v případě rozhodnutí ředitele o rozkladu činí cca 73 %.

2.8.2. Správní řízení o pokutě

V roce 2009 rozhodoval ředitel Úřadu rovněž o opravných prostředcích – rozkladech – uplatněných ze strany fyzických a právnických osob ve správním řízení pro porušení povinností v oblasti ochrany utajovaných informací.

O podaných rozkladech rozhodoval ředitel Úřadu dle příslušných ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a to vždy na základě návrhu rozkladové komise ustavené v souladu s § 152 odst. 2 správního řádu.

Stejně jako v bezpečnostním řízení, i ve správním řízení o pokutě je možno rozhodnutí ředitele o rozkladu napadnout správní žalobou, o níž rozhoduje Městský soud v Praze. Proti rozhodnutí Městského soudu v Praze je možno dále podat kasační stížnost, o níž rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Konkrétně se v roce 2009 jednalo o 3 rozklady. Všechny tyto rozklady byly rozhodnutím ředitele Úřadu zamítnuty a napadená rozhodnutí Úřadu byla potvrzena. Pro úplnost je třeba uvést, že ani jedno z těchto rozhodnutí ředitele Úřadu nebylo (doposud) napadeno žalobou správní.

2.9. Výzkumná a vývojová činnost Úřadu

2.9.1. Cíle a organizace výzkumu a vývoje

Základním cílem v oblasti výzkumu a vývoje je další rozvoj bezpečnostních technologií pro ochranu utajovaných informací v komunikačních a informačních systémech. Výzkum a vývoj byl organizován v rámci koordinace účelově dotovaných projektů u externích řešitelů a také v rámci vlastního institucionálního vývoje Úřadu.

Lze konstatovat, že se v důsledku rychlého rozvoje informačních technologií stále zvyšuje náročnost výzkumu a vývoje v oblasti bezpečnosti informačních technologií. Zejména z hlediska dostupných lidských zdrojů je nezbytné využívat pro řešení vývojových a výzkumných úkolů i externí odborná pracoviště a jednotlivé odborníky. Díky tomu dochází k intenzivnímu zapojování výzkumných vysokoškolských pracovišť i soukromého sektoru do bezpečnostního vývoje a k úzké spolupráci s externími odborníky, zejména při hodnocení a oponování jednotlivých projektů. Externí spolupráci jsou také částečně uvolňovány omezené vlastní kapacity Úřadu na výzkumně-vývojové práce, které nemohou být z důvodu utajení řešeny mimo Úřad.

Od roku 2010 opustí Úřad formu výzkumu a vývoje na bázi účelově dotovaných projektů, avšak nadále bude externí odborníky a pracoviště využívat, a to na základě smluv o dílo financovaných z rozpočtu Úřadu.

Využívání finančních prostředků se soustředilo na výzkumné aktivity, které vycházejí vstříc reálným potřebám bezpečnostní praxe. Tyto potřeby zjišťuje Úřad při své certifikační a konzultační činnosti, při jednáních se zástupci orgánů státní správy a při výkonu státního dozoru. V roce 2009 se Úřad dotázal na aktuální a předpokládané potřeby klíčových rezortů státní správy v oblasti kryptografické ochrany pomocí speciálního dotazníku.

2.9.2. Účelově dotované projekty

V oblasti kryptografické ochrany utajovaných informací bylo v roce 2009 řešeno 10 jednoletých projektů a dokončeno bylo řešení jednoho projektu zahájeného v roce 2008. V oblasti zjišťování úniku utajovaných informací kompromitujícím elektromagnetickým vyzařováním byly v roce 2009 řešeny 3 jednoleté projekty a dokončeno bylo řešení 2 projektů zahájených v roce 2008.

V rámci uvedených projektů byly např. vyvinuty prototypy 3 národních kryptografických prostředků (2 IP kryptografické prostředky, 1 pro ochranu utajovaných informací v osobním počítači), přičemž vzhledem ke spoluúčasti Úřadu při jejich vývoji lze předpokládat, že jejich certifikace proběhne v roce 2010. Dále vznikl na základě projektové studie funkční vzor hardwaru bezpečnostního a kryptografického jádra mobilního kryptografického prostředku, jehož další vývoj bude pokračovat v roce 2010.

V oblasti TEMPEST byl kromě jiného vyvíjen nový integrovaný systém pro zónové měření s rozšířeným kmitočtovým rozsahem (do 3 GHz) v mobilním provedení, byla vyvinuta unikátní zařízení pro zdokonalení měření kompromitujícího vyzařování ve stínících komorách a bylo zkoumáno využití termovizního měřicího systému.

2.9.3. Vlastní výzkum a vývoj v Úřadu

Vlastní výzkum a vývoj byl v roce 2009 prováděn na odborných pracovištích Úřadu (jedná se o tři odborná pracoviště – kryptologické, TEMPEST a certifikační).

Kryptologický výzkum a vývoj se zaměřil zejména do oblasti návrhu, implementace, verifikace a testování národních kryptografických algoritmů i jejich komponent v národních řešeních pro HW kryptografické prostředky a SW kryptografické aplikace pro stacionární i mobilní výpočetní systémy.

Byla vytvořena řada programů pro implementaci, verifikaci a testování kryptografického SW a HW, byly realizovány národní modifikace zahraničních kryptografických prostředků a dále bylo posíleno technologické vybavení vývojových, překladových, testovacích a měřicích laboratoří.

V dalších oblastech byl výzkum a vývoj zaměřen na rozvoj metod měření kompromitujícího elektromagnetického vyzařování (TEMPEST) a dále na hodnocení některých bezpečnostních produktů pro zajištění bezpečnosti utajovaných informací v informačních systémech.

2.10. Státní dozor

Úřad vykonává státní dozor v oblasti ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti na základě § 137 písm. b) zákona. Ze zákona se státním dozorem rozumí dozor nad tím, jak orgány státu, podnikatelé a fyzické osoby dodržují právní předpisy v dané oblasti. Státnímu dozoru nepodléhá, v souladu se zákonem, činnost zpravodajských služeb a ve stanovených případech činnost Ministerstva vnitra.

Cílem státního dozoru je především zjistit skutečný stav ochrany utajovaných informací, resp. zajištění bezpečnostní způsobilosti u kontrolovaných osob, ověřit praktickou aplikaci právních norem upravujících kontrolovanou oblast a zároveň přispět k zabezpečení ochrany utajovaných informací, zejména z hlediska zamezení neoprávněného nakládání s utajovanými informacemi, a vytvořit předpoklady k posilování a sjednocování právního prostředí v této oblasti.

2.10.1. Kontroly provedené v roce 2009

V roce 2009 provedl Úřad v rámci výkonu státního dozoru celkem 30 kontrol ochrany utajovaných informací, z toho 13 kontrol v orgánech státu a jejich složkách a 17 kontrol u podnikatelů.

Kontroly byly prováděny na základě plánů kontrol schvalovaných ředitelem Úřadu samostatně na jednotlivá pololetí roku 2009. Do plánů byly zařazeny jednak kontroly v orgánech státu, jejich organizačních součástech a u podnikatelů (držitelů osvědčení podnikatele, u nichž se vyskytovaly utajované informace), kde kontrola dosud nebyla provedena, a dále, v rámci periodicity po určitém období, i kontroly v orgánech státu a u podnikatelů, u kterých již v minulosti Úřad kontrolu ochrany utajovaných informací provedl.

V průběhu roku byly dále, na základě získaných poznatků, do plánu kontrol dodatečně zařazeny mimořádné tematické kontroly zaměřené na ověření dodržování konkrétních povinností orgánů státu a jejich zaměstnanců, a to v Ministerstvu vnitra a v Ministerstvu obrany, konkrétně u 21. základny taktického letectva Čáslav.

S výjimkou mimořádně zařazených kontrol byly všechny kontroly zaměřeny na ověření skutečného stavu ve všech druzích zajištění ochrany utajovaných informací, které byly jednotlivými kontrolovanými osobami realizovány. S cílem zvýšit efektivitu výkonu státního dozoru bylo rozhodnuto o několika změnách v postupu přípravy jednotlivých kontrol, z nichž nejvýznamnější bylo zkrácení doby oznámení provedení kontroly kontrolované osobě, a to těsně před vlastním zahájením kontroly.

Přehled uskutečněných kontrolních akcí v roce 2009 je uveden v následujících tabulkách.

Kontroly v orgánech státu a jejich složkách v roce 2009

Kontrolovaná osoba	Kontrolovaná osoba
Ministerstvo vnitra	MO – 22. základna letectva Náměšť nad Oslavou
MZV – zastupitelský úřad ČR v Bělehradu	MO – 13. dělostřelecká brigáda Jince
MO – 21. základna taktického letectva Čáslav	MO – 26. brigáda velení, řízení a průzkumu Stará Boleslav a 261. středisko řízení a uvědomování
MZV – zastupitelský úřad ČR v Minsku	
MO – Velitelství společných sil	MO – 4. brigáda rychlého nasazení Žatec
MO – 7. mechanizovaná brigáda Hranice	Ministerstvo dopravy
MO – 101. spojovací prapor Lipník nad Bečvou	Český telekomunikační úřad

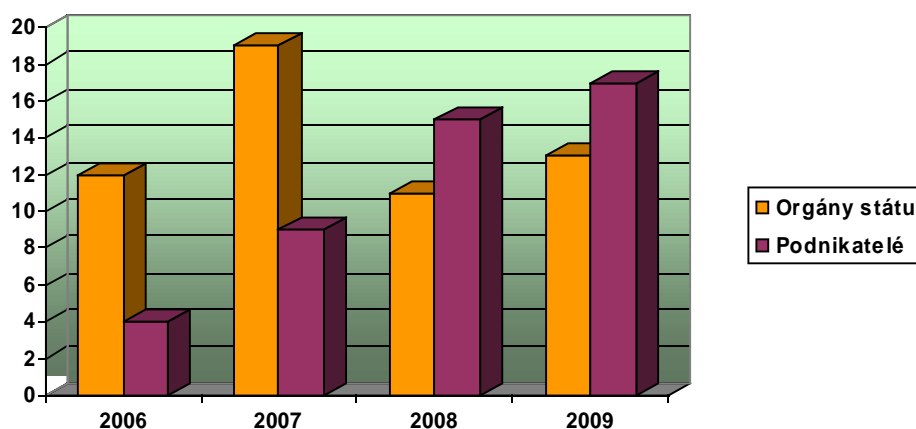
Kontroly u podnikatelů v roce 2009

Kontrolovaná osoba	Kontrolovaná osoba
VPÚ DECO PRAHA a.s.	RWE Transgas Net, s.r.o.
Risk Analysis Consultants, s.r.o.	AGA – Letiště, s.r.o.
STAEG, spol. s r.o.	MHM computer a.s.

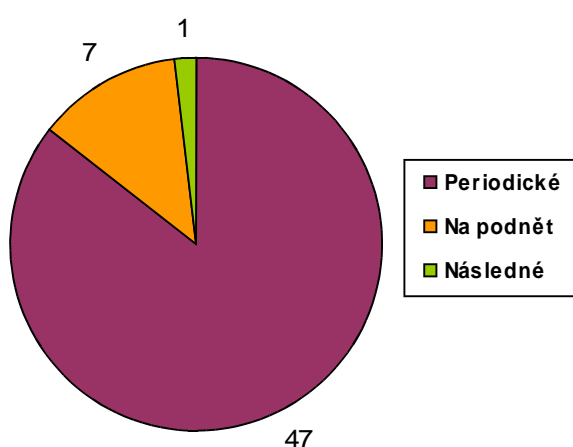
GiTy, a.s.	VOP-026 Šternberk, s.p.
SECURITY TECHNOLOGIES s.r.o.	DICOM, spol. s r.o.
EGP INVEST, spol. s r.o.	MESIT přístroje spol. s r.o.
Česká zbrojovka a.s.	České dráhy, a.s.
Telefónica O2 Czech Republic, a.s.	Explosia, a.s.
MAXPROGRES, s.r.o.	

V následujících grafech jsou znázorněny počty a poměr jednotlivých typů kontrol (periodické kontroly, kontroly na základě vnějšího nebo vnitřního podnětu, následné kontroly zaměřené na ověření odstranění nedostatků zjištěných při předcházející kontrole) v období od začátku účinnosti zákona do konce roku 2009.

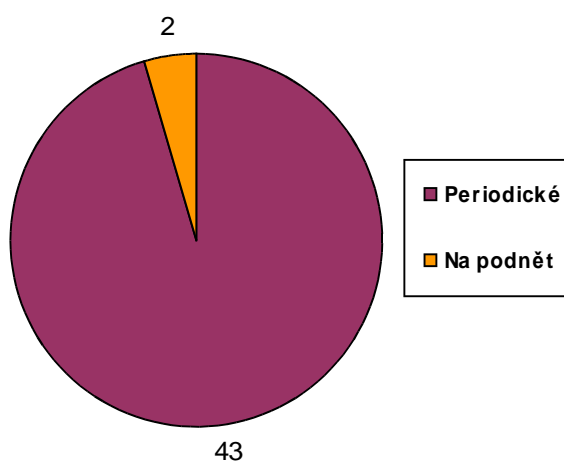
Kontroly 2006 až 2009

Důvod provedení kontrol – orgány státu

Důvod provedení kontrol – podnikatelé

2.10.2. Výsledky kontrol

Nedostatky, které byly zjištěny při kontrolách provedených v roce 2009, vyplývaly z porušení nebo nedodržení jednotlivých ustanovení zákona a dalších

právních předpisů a byly uváděny jako kontrolní zjištění v protokolech o jednotlivých kontrolách. Z celkového počtu 30 kontrol nebyly nedostatky zjištěny pouze v 8 případech (27 %). Ve 13 případech (43 %) byly podány podněty k zahájení správního řízení pro podezření ze spáchání přestupku nebo správního deliktu.

Nedostatky zjišťované při výkonu státního dozoru se, jako v předcházejících letech, objevovaly téměř ve všech oblastech ochrany utajovaných informací. Jejich příčinou bylo ve většině případů selhání lidského činitele. Při kontrolách provedených v roce 2009 byly zjištěny zejména následující typy nedostatků (řada z nich však vznikla již v období před rokem 2009):

Obecné nedostatky

- nestanovení stupně utajení utajované informace;
- vyznačení stupně utajení na dokument, který utajované informace neobsahoval;
- stanovení postupů pro zajištění ochrany utajovaných informací, které však byly v rozporu s právními předpisy.

Personální bezpečnost

- nedostatky ve vedení evidence osob majících přístup k utajovým informacím (neaktuálnost);
- přístup fyzických osob k utajovaným informacím, přestože nesplňovaly všechny zákonem stanovené podmínky pro tento přístup;
- nezasílání výtisku poučení podle § 11 odst. 2 zákona Úřadu;
- neprovádění ověření, zda fyzická osoba i nadále splňuje podmínky pro přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené po uplynutí 3 let od vydání oznámení podle § 6 zákona;
- neprovádění proškolení fyzických osob, které mají přístup k utajované informaci.

Průmyslová bezpečnost

- nedostatky ve zpracování bezpečnostní dokumentace podnikatele, neprovádění její aktualizace.

Administrativní bezpečnost

- nezaevidování utajovaných informací (dokumentů);
- nedostatky ve způsobu vedení evidence utajovaných dokumentů a ve vedení dalších administrativních pomůcek (neúplné nebo nesprávné zápisy, chybně prováděné opravy);

- ❑ nedostatky ve vyznačování náležitostí utajovaných dokumentů (nevyznačený nebo chybně vyznačený stupeň utajení, nesprávné nebo chybějící další povinné náležitosti vlastního nebo doručeného utajovaného dokumentu);
- ❑ neplnění dalších povinností stanovených v oblasti administrativní bezpečnosti právními předpisy (např. při předávání utajovaných dokumentů).

Činnost registrů utajovaných informací

- ❑ nezaevidování utajovaných informací (dokumentů) poskytnutých cizí mocí v příslušném registru utajovaných informací;
- ❑ nedostatky ve vedení tzv. přístupových seznamů (neúplnost, neaktuálnost).

Fyzická bezpečnost

- ❑ nedostatky ve zpracování projektu fyzické bezpečnosti (neúplnost, chybné hodnocení použitých opatření fyzické bezpečnosti, neprovádění aktualizace, vnitřní rozpornost);
- ❑ nesoulad skutečného stavu s projektem fyzické bezpečnosti;
- ❑ nedostatky v realizaci opatření fyzické bezpečnosti (nefunkčnost použitých technických prostředků, nesprávná instalace technických prostředků, nedostatky ve vedení evidence návštěv v objektu);
- ❑ absence požadovaných technických prostředků při zajištění objektů a zabezpečených oblastí;
- ❑ nedostatečná úroveň opatření fyzické bezpečnosti (nesplnění stanovených minimálních požadavků).

Bezpečnost informačních a komunikačních systémů

- ❑ nakládání s utajovanými informacemi v informačních systémech, které nebyly certifikovány;
- ❑ provoz informačního systému v rozporu s certifikační zprávou (nedostatečně zabezpečené prostory, ve kterých jsou informační systémy instalovány nebo ve kterých jsou ukládána média);
- ❑ nedostatky v označování nosičů informací;
- ❑ nedostatky v zabezpečení proti úniku utajované informace kompromitujícím elektromagnetickým vyzařováním (nedodržování stanovených instalačních vzdáleností).

Kryptografická ochrana

- ❑ nedodržování instalačních podmínek kryptografických prostředků a požadavků na ukládání kryptografického materiálu (nedostatečně zabezpečené prostory, ve kterých jsou kryptografické prostředky nasazeny, nedodržování minimálních instalačních vzdáleností);
- ❑ nedostatky ve vedení provozní dokumentace kryptografického prostředku;
- ❑ nedostatky v označování a evidenci kryptografického materiálu (písemnosti kryptografické ochrany);
- ❑ absence pověření k výkonu obsluhy kryptografického prostředku.

V rámci výkonu státního dozoru Úřad rovněž získává poznatky, které pomáhají vyhodnotit efektivitu právní úpravy a konkrétních řešení jednotlivých oblastí ochrany utajovaných informací, je konfrontován s případnými problémy při aplikaci právních předpisů a při praktické realizaci ochrany utajovaných informací. Výkon státního dozoru je tak významným zdrojem potřebné zpětné vazby využitelné například při přípravě novelizací právní úpravy ochrany utajovaných informací. V rámci metodické činnosti vůči orgánům státu i podnikatelům majícím přístup k utajovaným informacím se Úřad rovněž může více zaměřovat právě na problémové oblasti a konkrétní nedostatky zjišťované při výkonu státního dozoru.

2.11. Metodická činnost Úřadu

Metodickou činnost vůči orgánům státu a jejich organizačním složkám a vůči podnikatelům vykonával Úřad v roce 2009 především v rámci odborné činnosti jednotlivých organizačních celků poskytováním konzultací, zodpovídáním telefonických, písemných nebo elektronickou formou položených dotazů a rovněž při výkonu státního dozoru a provádění tzv. dohlídek v průběhu bezpečnostního řízení u podnikatelů.

Předmětem metodické činnosti byly zejména specifické otázky spojené s bezpečnostním řízením, certifikací, zpracováváním bezpečnostní dokumentace, projektu fyzické bezpečnosti, hlášení změn a konkrétních postupů při zajišťování administrativní a fyzické bezpečnosti.

Nejčastěji kladené dotazy a odpovědi stejně jako metodické pokyny a návody Úřad uveřejňuje na svých internetových stránkách (viz kapitolu 2.12.2.).

Mimo metodickou činnost zaměřenou vůči cílovým subjektům vyplývajícím přímo ze zákona Úřad zodpovídal rovněž dotazy ze strany laické veřejnosti a médií.

2.11.1. Metodická činnost v oblasti bezpečnostního řízení

Metodická činnost Úřadu v oblasti bezpečnostního řízení je nezbytným trvalým procesem, který probíhal i v průběhu celého roku 2009. Členění této činnosti korespondovalo s jednotlivými fázemi bezpečnostního řízení.

První oblastí bylo poskytování konzultací a metodických doporučení fyzickým osobám, podnikatelům, odpovědným osobám a bezpečnostním ředitelům pro přípravu a realizaci žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby nebo podnikatele nebo dokladu.

Druhá oblast je spojena s postupem Úřadu podle § 102 zákona, kdy Úřad při podání žádosti, pokud je to možné, pomáhá účastníku řízení s odstraněním nedostatků žádosti na místě.

Jako třetí oblast metodické činnosti lze označit metodické vedení držitelů osvědčení nebo dokladu formou konzultací a informací uveřejňovaných na internetových stránkách Úřadu.

Čtvrtou oblastí bylo poskytování konzultací a metodické vedení při přípravě opakovaných žádostí v souvislosti se zachováním přístupu k utajovaným informacím. Metodickou činnost Úřadu v této rovině lze označit za velmi významnou především ve směru k podnikatelům – držitelům osvědčení podnikatele, kteří i bezprostředně po uplynutí doby platnosti dosavadního osvědčení nadále předpokládali přístup k utajovaným informacím. Právě u podnikatelů, u kterých se vyskytují utajované informace, by případné nedodržení zákonem stanovené lhůty pro podání žádosti podnikatele k vydání navazujícího osvědčení podnikatele mohlo znamenat přerušení kontinuity ochrany utajovaných informací a fakticky tak zapříčinit situace, ve kterých může nastat porušení zákona spolu s reálným ohrožením utajovaných informací, potažmo znemožnění části jejich podnikatelských aktivit.

Na základě dosavadních zkušeností z kontrol prováděných v rámci výkonu státního dozoru u podnikatelů a vyhodnocováním materiálů poskytnutých podnikateli, kteří byli držiteli osvědčení podnikatele, je možné konstatovat přetrvávající nedostatky ve znalosti zákona, zejména pak v aplikaci jednotlivých druhů zajištění ochrany utajovaných informací v praxi, tj. personální, administrativní a fyzické bezpečnosti, a při plnění povinností odpovědné osoby.

Úřad dále periodicky prováděl metodickou činnost ve vztahu k orgánům státu, které spolupracují při provádění bezpečnostního řízení. Nejintenzivnější byly konzultace a metodická jednání se zpravodajskými službami.

2.12. Věstník Úřadu a internetové stránky Úřadu

2.12.1. Věstník Úřadu

Úřad vydává, v souladu se zákonem, Věstník Úřadu jako periodickou tiskovinu, která vychází dvakrát ročně, v případě potřeby i vícekrát. V roce 2009 byla vydána dvě pravidelná čísla.

Obsahem Věstníku Úřadu je především seznam certifikovaných technických prostředků a seznam podnikatelů, kteří jsou držiteli osvědčení podnikatele.

Ve Věstníku Úřadu jsou dále zveřejňovány informace z jednotlivých oblastí ochrany utajovaných informací. Dále jsou zveřejňovány metodické pokyny vydávané Úřadem, různé pokyny, návody a instrukce, žádosti a další informace určené odborné veřejnosti.

Věstník Úřadu není distribuován formou volného prodeje. Lze jej zakoupit pouze předplatitelskou formou (v současné době je registrováno cca 2.500 předplatitelů). Věstník je také možné objednat přímo na adrese Úřadu nebo v obchodním oddělení Tiskárny Ministerstva vnitra.

Obsah Věstníku Úřadu je rovněž zveřejňován na internetových stránkách Úřadu.

2.12.2. Internetové stránky Úřadu

Internetové stránky Úřadu (www.nbu.cz) jsou v provozu od roku 1999. Jsou na nich pravidelně zveřejňovány veškeré informace, které se týkají činnosti Úřadu a jeho hlavních úkolů. Členěny jsou na odborné a všeobecné informace, včetně aktualit, tiskových zpráv a elektronické podatelny. Všechny údaje jsou průběžně aktualizovány.

Obsahem svých internetových stránek se Úřad snaží především reagovat na nejčastěji kladené dotazy tak, aby zde jejich návštěvníci našli vše, co potřebují vědět o problematice utajovaných informací, bezpečnostní způsobilosti i o Úřadu samotném. V roce 2009 byly, podle očekávání, nejvíce vyhledávanými informace týkající se bezpečnostního řízení.

Na internetových stránkách Úřadu je zveřejňován přehled všech platných právních předpisů upravujících oblast ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, průběžně aktualizovaný o jejich novelizace. Internetové stránky také obsahují informace o ztrátě nebo ukončení platnosti certifikátů, o falešných certifikátech apod. Zveřejňovány jsou aktuální metodické pokyny a zpřístupněny jsou rovněž elektronické verze dotazníků a žádostí a také poslední číslo Věstníku Úřadu.

V roce 2009 byl proveden „redesign“ internetových stránek, byl zpřehledněn jejich obsah a zároveň byly stránky upraveny tak, aby splňovaly požadavky vyhlášky č. 64/2008 Sb., o přístupnosti, a s jejich obsahem se mohly seznámit i osoby se zdravotním postižením.

Internetové stránky Úřadu byly vybrány Národní knihovnou ČR jako kvalitní zdroj, který by měl být uchován do budoucna, jejich záznam je součástí bibliografie a katalogu Národní knihovny ČR. Stránky jsou opatřeny logem Webarchiv.

V roce 2009 vykázaly internetové stránky více než 122.000 přístupů, což je více než 10.000 návštěv za měsíc.

2.13. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

V roce 2009 byla Úřadu podána 1 žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Této žádosti bylo vyhověno a požadované informace byly žadateli poskytnuty. Rozhodnutí o odmítnutí žádosti tedy nebylo vydáno žádné.

V roce 2009 nebyla poskytnuta žádná výhradní licence ani nebyla podána žádná stížnost podle § 16a zákona č. 106/1999 Sb.

2.14. Inspekce ředitele Úřadu

Inspekce ředitele Úřadu v průběhu roku 2009 prováděla, v rámci plnění dlouhodobých úkolů, činnosti související s výkonem interní kontroly určených oblastí působnosti Úřadu.

V oblasti boje proti korupci byly plněny úkoly vyplývající z příslušných usnesení vlády. Inspekce ředitele Úřadu zastupovala Úřad na jednáních mezirezortní koordinační skupiny pro boj s korupcí zřízené Ministerstvem vnitra. Zpracován byl rovněž interní protikorupční program Úřadu.

V roce 2009 inspekce řešila 2 stížnosti, které však vyhodnotila jako nedůvodné. Dále byly prověřovány 2 podněty, které ale nespádaly do působnosti Úřadu, a byly tedy postoupeny jiným orgánům státní správy.

3. Bezpečnostní, ekonomické a personální zabezpečení Úřadu

3.1. Ochrana utajovaných informací v Úřadu a krizové řízení

Ochrana utajovaných informací a připravenost na krizové situace byla v roce 2009 zabezpečována odborem bezpečnostním, jehož ředitel je zároveň bezpečnostním ředitelem Úřadu.

3.1.1. Fyzická bezpečnost

V roce 2009 byly provedeny dílčí úpravy systému elektronické požární signalizace, elektronického zabezpečovacího systému a zabezpečení perimetru. Cílem těchto úprav bylo zlepšení funkčních parametrů těchto systémů.

Vytipované zabezpečené oblasti nejvyšších kategorií byly osazeny autonomním hasicím systémem.

V souvislosti s častou poruchovostí byl v recepci Úřadu vyměněn rentgenový systém, který je využíván ke kontrole návštěv a zásilek adresovaných Úřadu, a multizónový průchozí detektor kovů.

3.1.2. Vnitřní kontrola

Vnitřní kontrola byla, v souladu s Plánem kontrol na rok 2009, zaměřena na dodržování zásad ochrany utajovaných informací ze strany zaměstnanců Úřadu a na další oblasti související s dodržováním provozního řádu Úřadu. Kontrolní činnost byla prováděna v provozní i mimoprovozní době a v průběhu roku byla vykonána na všech pracovištích Úřadu.

Kontrolní činnost byla zaměřena zejména na:

- zabezpečení pracovišť při krátkodobé i dlouhodobé nepřítomnosti zaměstnance,
- klíčové hospodářství,
- zabezpečení výpočetní techniky,
- zabezpečení úschovných objektů a uzamykatelných schránek,
- dodržování pravidel administrativní bezpečnosti,
- manipulaci a uložení evidovaných razítek Úřadu,
- manipulaci se zbraněmi,
- neoprávněné vnášení nebezpečných předmětů či alkoholických nápojů.

V roce 2009 byly provedeny celkem 2 plánované a 4 namátkové kontroly.

3.1.3. Personální bezpečnost

V roce 2009 bylo na základě bezpečnostního řízení realizovaného odborem bezpečnostním vydáno 92 osvědčení fyzické osoby a 42 osvědčení fyzické osoby pro cizí moc.

3.1.4. Krizové řízení

V souvislosti s předpokladem nárůstu výskytu chřipky typu H1N1 byl aktualizován pandemický plán Úřadu.

3.2. Archiv Národního bezpečnostního úřadu

Archiv Národního bezpečnostního úřadu (dále jen „Archiv“) prošel v roce 2009 úspěšně akreditačním procesem pro výkon činnosti bezpečnostního archivu.

Legislativní změny zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, účinné od 1. července 2009 zbavily Archiv možnosti vykonávat činnosti specializovaného archivu. Úřad proto požádal o akreditaci specializovaného archivu.

Novelizace zákona o archivnictví přinesla výraznou změnu i dalších povinností Archivu. Do poloviny roku 2009 Archiv mj. dohlížel na výkon spisové služby a prováděl výběr archiválií ve skartačním řízení z dokumentů Úřadu. Od července 2009 se pravomoc Archivu vztahovala již pouze na dokumenty, u nichž dosud nebyl zrušen stupeň utajení.

V roce 2009 Archiv vykonal 3 archivní prohlídky a ve skartačním řízení povolil zničit cca 25 běžných metrů dokumentů.

Archiv pečuje o utajované archiválie, které vede v základní evidenci Národního archivního dědictví. Celkový rozsah evidovaných archiválií činil v roce 2009 cca 9,7 běžných metrů archiválií. Archiv zpřístupňuje uložené archiválie oprávněným badatelům ke studiu. V roce 2009 jej navštívil 1 interní badatel.

3.3. Ekonomické zabezpečení Úřadu

Úřad, zřízený zákonem č. 148/1998 Sb., se po ekonomické stránce vyčlenil ze struktur Ministerstva vnitra dne 1. listopadu 1998 a představuje samostatnou kapitolu státního rozpočtu „308“.

Pro rok 2009 byly do rozpočtu kapitoly Úřadu přiděleny finanční prostředky z veřejné pokladní správy ve výši 425 tis. Kč na výdaje spojené s výkonem předsednictví ČR v Radě EU. V souvislosti s předsednictvím ČR vyčlenila kapitola další prostředky ve výši 240 tis. Kč z rozpočtu roku 2009 a rovněž k těmto výdajům byly převedeny prostředky z nespotřebovaných výdajů roku 2008 ve výši 4,6 tis. Kč. Výše uvedené běžné výdaje byly určeny na jazykové a odborné vzdělávání, školení a semináře v zahraničí, pracovní cesty do institucí EU a dále na motivační odměny osob zabývajících se přípravou předsednictví ČR v Radě EU. Prostředky určené pro tyto účely byly vyčerpány již v 1. pololetí roku 2009 ve výši 671 tis. Kč, což je 125 %.

Příjmy, přímo související se správní činností Úřadu, byly pro rok 2009 rozpočtovány ve výši 300 tis. Kč. Jejich plnění bylo navýšeno nahodilými příjmy, se kterými rozpočet nepočítá, a celkem činily 790 tis. Kč.

Schválené rozpočtové výdaje na rok 2009 byly sníženy a po úpravách byl rozpočet ve výši 283.055 tis. Kč. Výdaje pro rok 2009 byly posíleny o nespotřebované výdaje roku 2008 ve výši 8.046 tis. Kč. Znamená to, že rozpočet Úřadu byl o tyto prostředky přečerpán. Rozpočet za rok 2009 byl čerpán ve výši 289.158 tis. Kč, což je 102 %. Největší objem běžných výdajů tvořily, jako každým rokem, mzdové výdaje a zákonem dané odvody, ty byly vyčerpány na 99 %. Běžné výdaje, zejména platby v oblasti energií, nezbytných služeb a nákupů k zajištění

činnosti Úřadu, činily po rozpočtových změnách 65.151 tis. Kč a byly čerpány, vlivem posílení o nevyčerpané prostředky roku 2008, na úrovni 105 %. Kapitálové výdaje upraveného rozpočtu ve výši 12.452 tis. Kč v oblasti pořízení hmotného a nehmotného majetku byly vyčerpány na 100 %.

Výzkum a vývoj byl v plném rozsahu dotován z prostředků státního rozpočtu ve výši 21.731 tis. Kč a dále byl posílen o nevyčerpané prostředky roku 2008. Vyčerpáno bylo 122 %, tj. 26.551 tis. Kč. V rámci uzavřených smluvních závazků s externími řešiteli bylo na účelové výzkumné projekty vyčerpáno 19.472 tis. Kč a v rámci institucionálních prostředků, které využívá Úřad pro potřeby vlastního výzkumu, bylo vyčerpáno 6.983 tis. Kč.

Nespotřebované výdaje rozpočtu roku 2009 jsou evidovány v rozdělení na kapitálové výdaje ve výši 8 tis. Kč, prostředky pro vědu a výzkum 26 tis. Kč, prostředky na platy ve výši 955,50 tis. Kč (a příslušné odvody), které budou použity na pokrytí neplánovaných výdajů roku 2010. Dále je evidován zůstatek zdravotního a sociálního pojištění ve výši 362,91 tis. Kč a zůstatek běžných výdajů ve výši 264,74 tis. Kč.

Veškeré prostředky určené na financování Úřadu pro plnění jeho činností vyplývajících ze zákona procházely, v souladu se zákonem o finanční kontrole, předběžnou a průběžnou finanční kontrolou. U vybraných finančních operací byla průřezově provedena i kontrola následná.

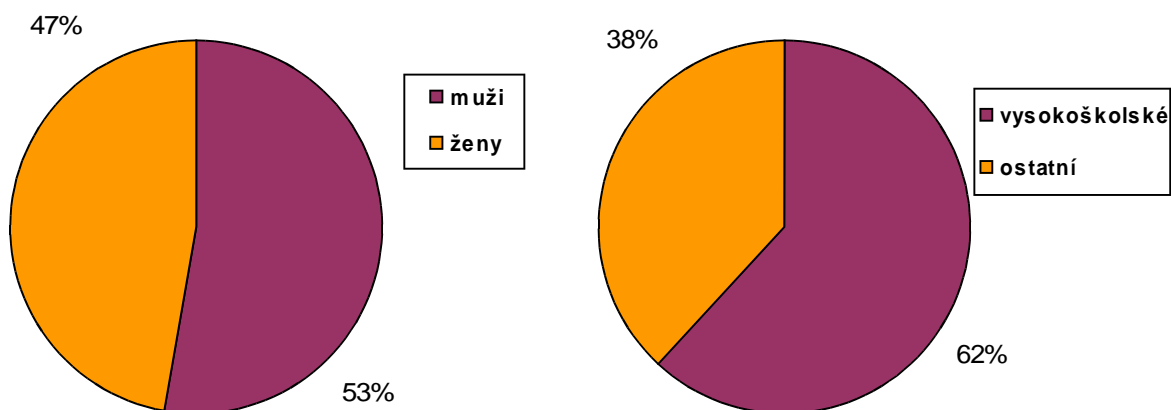
3.4. Personální zabezpečení Úřadu

Koncem roku 2008 byla přijata organizační i personální opatření, aby mohl být realizován požadavek vyplývající z usnesení vlády č. 436 ze dne 25. dubna 2007, k návrhu na snižování počtu funkčních míst ve státní správě do roku 2010, a to nejméně o 3 % ročně. Celkový počet pracovních míst byl snížen o 9 oproti roku 2008. Od 1. ledna 2009 bylo v Úřadu 292 systemizovaných pracovních míst. Koncem roku 2009 byla přijata opatření, aby v následujícím roce bylo splněno usnesení vlády č. 715 ze dne 8. června 2009, o střednědobých výdajových rámcích vlády na léta 2010 až 2012, z něhož mj. vyplynulo opětovné snížení počtu zaměstnanců Úřadu o dalších 9.

K 31. prosinci 2009 bylo aktuálně obsazeno 288 pracovních míst, z toho bylo 152 mužů a 136 žen, průměrný věk byl 43 let a téměř 62 % zaměstnanců mělo vysokoškolské vzdělání. Úřad vyvíjí maximální úsilí, aby pracovní místa byla obsazena kvalifikovanými a schopnými zaměstnanci s odpovídající praxí, kteří zároveň splňují požadavky pro přístup k utajovaným informacím.

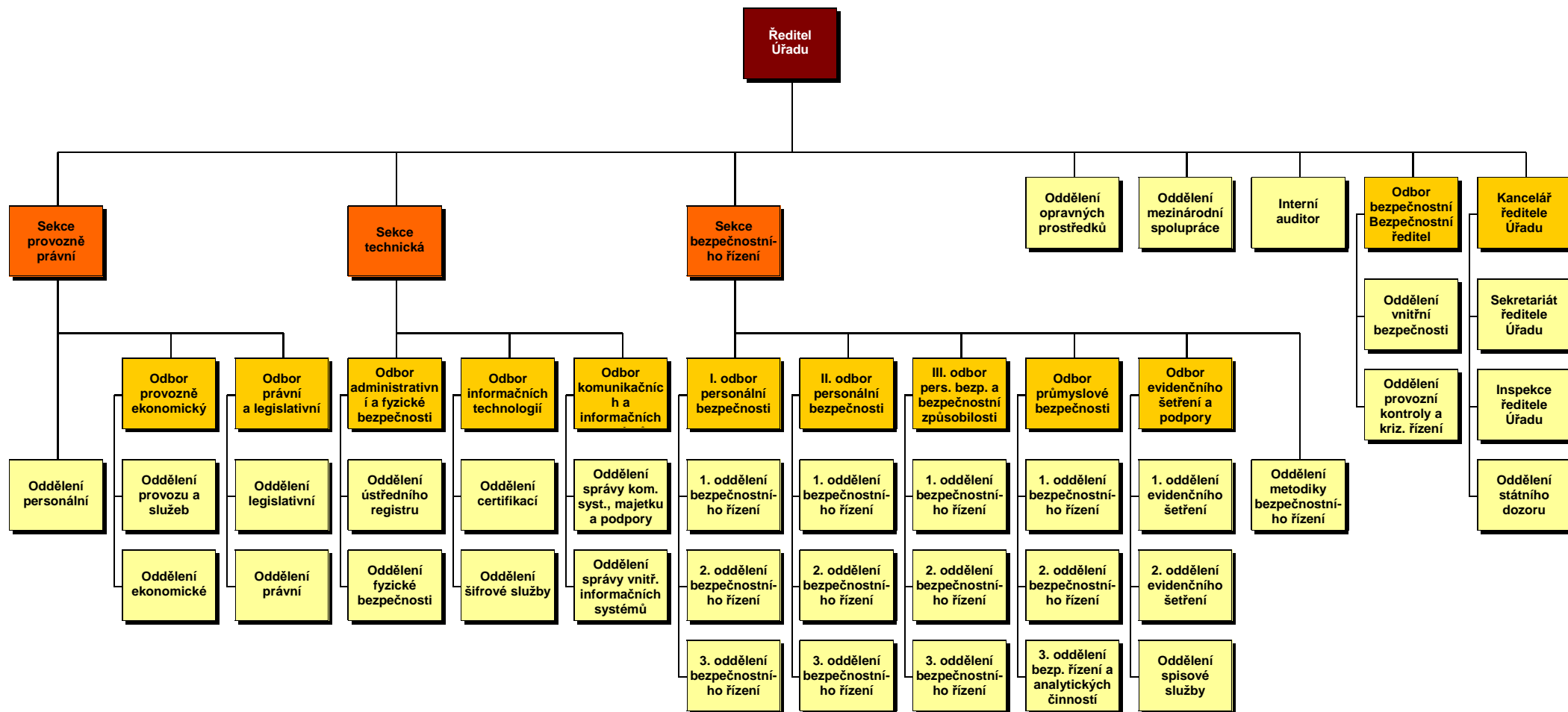
Struktura zaměstnanců Úřadu – muži/ženy a podle vzdělání

V Úřadu je průběžně realizován systém vzdělávání zaměstnanců. V roce 2009 pokračovalo jazykové vzdělávání, kterého se pravidelně účastní více než 60 zaměstnanců, dále probíhala odborná školení v oblasti informačních technologií. Několik desítek zaměstnanců absolvovalo školení zaměřené na písemnou komunikaci a téměř 50 zaměstnanců absolvovalo instruktáž a nácvik první pomoci. Pozornost byla věnována zdokonalení komunikačních dovedností zaměstnanců, kteří přicházejí do kontaktu s veřejností. V roce 2009 pokračovalo manažerské vzdělávání vedoucích zaměstnanců, kterého se zúčastnilo 20 osob a nově byla organizována školení zaměřená na týmovou spolupráci, kterých se zúčastnilo 40 osob. Školení byla účastníky hodnocena velmi kladně, s velkým přínosem pro praxi. Dále byla věnována pozornost tématům souvisejícím s výkonem odborných činností zaměstnanců Úřadu, a to především v oblasti právní, ekonomické a technické. Možnost vzdělávání zaměstnanců je jedním z motivačních prvků, které Úřad využívá.

Organizační schéma Národního bezpečnostního úřadu 2009

Obsah

1. Úvod	3
2. Činnost Úřadu	3
2.1. Legislativní a právní činnost Úřadu	3
2.1.1. Vnější legislativní činnost	3
2.1.2. Vnitřní legislativní činnost	4
2.1.3. Právní činnost	4
2.2. Mezinárodní spolupráce Úřadu	6
2.2.1. Mezinárodní smlouvy	6
2.2.1.1. <i>Hodnocení sjednávání smluv o ochraně utajovaných informací za rok 2009</i>	6
2.2.1.2. <i>Výhled na rok 2010</i>	10
2.2.2. Aktivity vyplývající z členství ČR v NATO a EU	10
2.2.3. Spolupráce s bezpečnostními úřady partnerských států	14
2.2.4. Ostatní mezinárodní aktivity Úřadu	15
2.3. Personální bezpečnost	15
2.3.1. Statistické přehledy	17
2.3.2. Analýza důvodů nevydání nebo zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby	20
2.3.3. Personální projekt	21
2.4. Bezpečnostní způsobilost	22
2.4.1. Statistické přehledy	23
2.5. Průmyslová bezpečnost	23
2.5.1. Bezpečnostní řízení o žádosti podnikatele	24
2.5.2. Statistické přehledy	24
2.5.3. Analýza důvodů nevydání osvědčení podnikatele	25

2.6. Bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana	26
2.6.1. Certifikační a akreditační činnost	27
2.6.1.1. <i>Certifikace a akreditace informačních systémů</i>	27
2.6.1.2. <i>Certifikace kryptografických prostředků</i>	29
2.6.1.3. <i>Certifikace kryptografických pracovišť</i>	31
2.6.1.4. <i>Certifikace stínicích komor</i>	32
2.6.2. Další odborná činnost	32
2.6.2.1. <i>Výroba kryptografického materiálu</i>	32
2.6.2.2. <i>Měření kompromitujícího vyzařování (TEMPEST)</i>	33
2.6.2.2.1. <i>TEMPEST měření elektronických zařízení</i>	33
2.6.2.2.2. <i>Zónové měření, obranně bezpečnostní prohlídky</i>	33
2.6.2.2.3. <i>Přehled provedených měření</i>	34
2.6.2.3. <i>Schvalování projektů bezpečnosti komunikačních systémů</i>	34
2.6.2.4. <i>Školení pracovníků kryptografické ochrany a zkoušky odborné způsobilosti</i>	34
2.6.3. <i>Problémové oblasti bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a kryptografické ochrany</i>	35
2.7. Administrativní a fyzická bezpečnost, ústřední registr	36
2.7.1. Administrativní bezpečnost	36
2.7.1.1. <i>Problémové oblasti administrativní bezpečnosti</i>	36
2.7.2. Fyzická bezpečnost	36
2.7.2.1. <i>Certifikace technických prostředků</i>	37
2.7.2.2. <i>Posuzování projektů fyzické bezpečnosti</i>	39
2.7.2.3. <i>Problémové oblasti fyzické bezpečnosti</i>	39
2.7.3. Ústřední registr	39
2.8. Opravné prostředky	40
2.8.1. Bezpečnostní řízení	40
2.8.1.1. <i>Statistické přehledy</i>	40
2.8.1.1.1. <i>Rozklady</i>	40

2.8.1.1.2. Žaloby správní	41
2.8.1.2. Hodnocení rozhodovací praxe Úřadu	42
2.8.2. Správní řízení o pokutě	43
2.9. Výzkumná a vývojová činnost Úřadu	43
2.9.1. Cíle a organizace výzkumu a vývoje	43
2.9.2. Účelově dotované projekty	44
2.9.3. Vlastní výzkum a vývoj v Úřadu	44
2.10. Státní dozor	45
2.10.1. Kontroly provedené v roce 2009	45
2.10.2. Výsledky kontrol	47
2.11. Metodická činnost Úřadu	49
2.11.1. Metodická činnost v oblasti bezpečnostního řízení	50
2.12. Věstník Úřadu a internetové stránky Úřadu	51
2.12.1. Věstník Úřadu	51
2.12.2. Internetové stránky Úřadu	51
2.13. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	52
2.14. Inspekce ředitele Úřadu	52
3. Bezpečnostní, ekonomické a personální zabezpečení Úřadu	53
3.1. Ochrana utajovaných informací v Úřadu a krizové řízení	53
3.1.1. Fyzická bezpečnost	53
3.1.2. Vnitřní kontrola	53
3.1.3. Personální bezpečnost	54
3.1.4. Krizové řízení	54
3.2. Archiv Národního bezpečnostního úřadu	54
3.3. Ekonomické zabezpečení Úřadu	54

